

MINISTERSTVO VNITRA

Generální ředitelství

HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU

ČESKÉ REPUBLIKY

krizové řízení v oblasti obrany státu

PRAHA 2009

D
MODUL

Ministerstvo vnitra
generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR

Krizové řízení v oblasti obrany státu

učební text pro kurzy zvláštní odborné způsobilosti
Ochrana obyvatelstva a krizové řízení

modul D

Marta Koucká, Bohumír Veselý

Praha 2009

MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR
ISBN 978-80-86640-69-3

Obsah:

Úvod	5
1. Systém obrany státu	7
1.1. Zájmy a politika v oblasti zajištění obrany státu	7
1.2. Bezpečnostní hrozby a rizika a prostředky k jejich eliminaci	7
1.3. Bezpečnostní systém ČR	8
1.4. Systém obrany státu	8
1.5. Místo a úloha orgánů krizového řízení při zajišťování obrany státu	9
2. Zajišťování obrany státu	15
2.1. Legislativa	15
2.2. Zásady zajišťování obrany státu	17
2.3. Úkoly Ministerstva obrany při zajišťování obrany státu	18
2.4. Finanční zabezpečení opatření k zajišťování obrany státu	18
2.5. Systém přechodu státu z mírového stavu do stavu ohrožení státu a válečného stavu	19
3. Systém plánování obrany státu	23
3.1. Plán obrany České republiky	23
3.2. Dílčí plán obrany	30
3.3. Vztah ke krizovému řízení	34
3.4. Prověřování plánů	34
4. Krizový management v Ministerstvu obrany	36
4.1. Typy krizových situací	36
4.2. Charakteristika organizace krizového řízení v Ministerstvu obrany	36
4.3. Součinnost Ministerstva obrany s civilním sektorem	37
4.4. Krizová rizika a zajištění krizových opatření	38
4.5. Krizový plán Ministerstva obrany	38
4.6. Krizový štáb Ministerstva obrany	39
4.7. Společné operační centrum Ministerstva obrany	40
4.8. Orgány krizového řízení podílející se na zabezpečení krizové připravenosti v působnosti Ministerstva obrany	40
5. Použití AČR při mimořádné situaci nevojenského charakteru	42
5.1. Použití AČR v souladu se zákonem číslo 219/1999 Sb.	42
5.2. Použití AČR v souladu se zákonem číslo 239/2000 Sb.	42
5.3. Zásady vyžadování a nasazování sil a prostředků AČR v rámci IZS a k plnění úkolů PČR	43
6. Systém krizového řízení v rámci NATO - místo a úloha ozbrojených sil České republiky	45
6.1. Krizové řízení v rámci NATO	45
6.2. Orgány krizového řízení NATO	46
7. Systém krizového řízení v rámci EU - místo a úloha ozbrojených sil České republiky	48
7.1. Krizové řízení v rámci EU	48
7.2. Vojenské schopnosti EU	48
7.3. Institucionální rámec EU	49
Použitá literatura	52
Seznam použitých zkratk	53
Seznam příloh	55

ÚVOD

Ozbrojené síly České republiky (OS ČR) a jejich základ – Armáda České republiky (AČR) prošly od listopadu roku 1989 hlubokou a zásadní proměnou. Vstupem České republiky (ČR) do NATO se otevřely nové možnosti v zabezpečení obrany naší země, neboť v případě ohrožení nyní můžeme počítat s pomocí členských zemí Severoatlantické Aliance.

Vznik rozsáhlého konvenčního útoku, zasahujícího území ČR nebo území dalších členských zemí NATO a EU, je v horizontu cca 20 let vysoce nepravděpodobný. Případnou hrozbu tohoto charakteru bude možné odhalit s dostatečným předstihem, umožňujícím přijmout účinná protopatření. V dlouhodobější perspektivě však tuto možnost, včetně napadení zbraněmi hromadného ničení (ZHN), nelze vyloučit a je nutné ji mít na zřeteli při výstavbě ozbrojených sil.

Klíčovými činiteli, jež budou ovlivňovat budoucí bezpečnostní prostředí, jsou globalizace, zvyšující se technická úroveň asymetrického vedení boje, dopady demografického vývoje a změn životního prostředí, nestabilní státy, radikální ideologie a nevyřešené konflikty.

Za nejzávažnější bezpečnostní hrozbu lze v uvažovaném horizontu považovat terorismus. Jeho cílem budou převážně civilní nebo strategicky významné objekty, přičemž konkrétní cíle a přípravu teroristických útoků bude obtížné včas odhalovat. Subjekty organizující teroristické útoky budou pravděpodobně usilovat o získání ZHN, nebezpečných látek a virů velmi nebezpečných nakažlivých nemocí, budou používat stále sofistikovanější metody a prostředky, projevat se budou tendence k mezinárodní koordinaci. S terorismem úzce souvisí hrozba nekontrolovatelného šíření ZHN.

Potenciální hrozbu představují některé nedemokratické země vlastníci nebo vyvíjející chemické, biologické a jaderné zbraně a balistické rakety s dlouhým doletem, kterými mohou ohrozit spojence i teritorium ČR. Nedostatečně fungující a nedemokratické státy budou i nadále zdroji krizí a nestability. Důsledkem může být nárůst nelegálního šíření zbraní, podpora kriminálních živlů a vytváření podmínek pro skupiny podporující mezinárodní terorismus a organizovaný zločin.

Budou se nadále projevat nepříznivé dopady působení demografických faktorů souvisejících s rozdílnou průměrnou délkou života, růstem populace a rozdílem životní úrovně mezi rozvojovým a rozvinutým světem. Vývoj může způsobit závažné problémy v oblasti zaměstnanosti a sociálního zabezpečení a vést ke zvýšení etnického napětí a migračním tlakům. Faktory životního prostředí, zvláště zvyšující se požadavky na energie, pokračující závislost na neobnovitelných přírodních zdrojích surovin a energie a zvyšující se požadavky na pitnou vodu a potraviny, nemohou být ignorovány. Vyčerpanost a nerovnoměrná distribuce těchto zdrojů budou podněcovat vznik napětí v některých regionech, aktivovat extremisty a nabízet příležitosti, aby organizovaný zločin dále ohrožoval bezpečnost. Chudoba, hlad a nemoci pravděpodobně budou ve velké části rozvojového světa přispívat ke zvyšujícímu se napětí. Spolu s případnými rozsáhlými přírodními katastrofami nebo průmyslovými haváriemi mohou způsobit nezvládnutelné migrace obyvatelstva.

Bezpečnostní situace na teritoriu ČR bude nadále ovlivňována působením tzv. nevojenských hrozeb. Kromě možných teroristických útoků lze nadále předpokládat nebezpečí hrozeb spojených s přírodními a průmyslovými katastrofami, organizovaným zločinem, rozsáhlými nelegálními migracemi osob, šířením drog a nebezpečných nakažlivých nemocí a narušením informačních, komunikačních a řídicích systémů. Na eliminaci rizik spojených s těmito hrozbami se bude podílet celý bezpečnostní systém ČR, v rámci něhož budou ozbrojené síly ČR (OS ČR) poskytovat pomoc Policii ČR (PČR) a Integrovanému záchrannému systému (IZS).

I když převážná většina současných bezpečnostních hrozeb je nevojenského charakteru, při jejich prevenci, eliminaci a likvidaci následků hraje OS ČR nadále rozhodující roli. Vzhledem

k charakteru současných možných hrozeb není však možné jejich řešení pouze vojenskou silou, ale jejich řešení vyžaduje komplexní přístup všech složek bezpečnostního systému, vojenských i civilních, a to v národním i mezinárodním měřítku. V zájmu ČR, která patří vzhledem ke své velikosti k malým až středním státům, je důležité se zapojovat do kolektivního úsilí při zajišťování míru, bezpečnosti a stability. Proto je zahraniční spolupráce i jednou z priorit AČR.

Bezpečnost a obrana ČR je jednou ze základních povinností státu vůči svým občanům. AČR jako jedna z hlavních složek bezpečnostního systému ČR se podílí na jejím zajištění.

Cílem přednášek, obsažených v této publikaci, je poskytnout ucelený přehled o činnosti AČR a o jejím zapojení do bezpečnostního systému ČR. Publikace je určena především pro lektory a účastníky kursů, které jsou součástí systému vzdělávání v oblasti krizového řízení.

1. SYSTÉM OBRANY STÁTU

1.1. Zájmy a politika v oblasti zajištění obrany státu

Obrana státu je souhrnem opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením. Zahrnuje výstavbu účinného systému obrany státu, přípravu a použití odpovídajících sil a prostředků a účast v kolektivním obranném systému.

Základním pilířem výstavby obranného systému státu je členství v NATO a v EU.

Schopnost zajištění obrany státu vlastními silami je faktorem, který ovlivňuje postavení ČR v systému kolektivní bezpečnosti ve světě. Vývoj v posledním desetiletí potvrdil správnost zaměření obranné politiky ČR.

Zapojením ČR do systému kolektivní obrany členských států NATO je nutné řešit nové úkoly a výzvy. Nové pojetí bezpečnosti spatřuje hlavní rizika v možných krizích uvnitř jednotlivých států, v jejich politické, ekonomické a sociální nestabilitě, v etnických a náboženských sporech i v nebezpečí proliferace zbraní hromadného ničení a terorismu. Mezinárodní bezpečnost je tak stále více ovlivňována faktory, které dříve náležely do oblasti vnitřní bezpečnosti států. Z toho vyplývá i nový pohled na obrannou politiku a poslání ozbrojených sil ČR. V souladu s přijetím širokého pojetí bezpečnosti formulovaném ve Strategické koncepci NATO a se závazky, které vyplývají z Washingtonské smlouvy, plní OS ČR dvojí obrannou roli. Obranu vlastního teritoria, rozšířenou o podíl na obraně teritoria NATO. Trvalým posláním ozbrojených sil je podíl na obraně zájmů mezinárodního společenství mimo teritorium NATO. První dvoujediná funkce má charakter obligatorní, druhá je v souladu s přetrvávajícím názorem na plnění závazků z Charty OSN dobrovolná.

Účast ČR v kolektivním obranném systému vyžaduje zintenzivnění aktivity státu při formování komplexního systému obrany, který je naším vkladem alianční obraně. Přebudování systému obrany v souladu s charakterem a posláním jako členského státu NATO a potřebami kolektivní obrany, spojený s reformou AČR, je nákladný a dlouhodobý úkol. Výstavba profesionální AČR vychází z dlouhodobých obranných potřeb ČR a respektuje ekonomické možnosti státu. Její realizace vyžaduje podporu vládních i opozičních demokratických stran.

1.2. Bezpečnostní hrozby a rizika a prostředky k jejich eliminaci

Bezpečnostní hrozby státu lze, pro potřeby zajištění bezpečnosti státu, transformovat v **ohrožení vojenského nebo nevojenského charakteru**, přičemž **vojenská ohrožení** zahrnují nebezpečí přípravy a provedení přímé agrese s použitím ozbrojené síly proti státu. V současnosti je přímá ozbrojená agrese proti českému státu málo pravděpodobná, nelze ji však zcela vyloučit. K eliminaci důsledků vojenských ohrožení je určena AČR, plní své poslání a úkoly za účinné podpory a působení všech ostatních prvků zajišťujících bezpečnost ČR.

Nevojenská ohrožení státu mohou vzniknout v souvislosti s migrací obyvatelstva jiných států na území ČR, s možnými rozsáhlými živelnými pohromami a katastrofami, průmyslovými a ekologickými haváriemi velkého rozsahu, ale i závažnými projevy terorismu, důsledky dlouhodobého působení organizovaného zločinu, případně i rozsáhlým nárůstem obecné kriminality, ohrožujícím životní a občanské jistoty či hospodářským kolapsem v důsledku narušení dodávek strategických surovin z jiných států. Koordinační funkci v otázkách vnitřního ohrožení státu plní Ministerstvo vnitra ČR (MV), k předcházení a možné eliminaci hospodářského kolapsu je určena Správa státních hmotných rezerv (SSHR).

Smíšená ohrožení státu představují škálu vzájemně se podmiňujících nebo současně působících nevojenských a vojenských ohrožení s možností jejich postupné kumulace, prolínání, proměn intenzity a zvyšování rozsahu působení a účinků.

Zajištění vnější a vnitřní bezpečnosti státu znamená uskutečňování komplexu opatření na obranu a ochranu jeho zájmů. Hlavní úkoly v oblasti zajišťování bezpečnosti státu se liší podle intenzity, charakteru a územního rozsahu krizové situace.

V závislosti na charakteru a rozsahu krizové situace se na území státu vyhláší následující krizové stavy:

- ❑ **stav nebezpečí**, který pro území kraje nebo jeho část vyhláší hejtman kraje, v Praze primátor hlavního města, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek, životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému,
- ❑ **nouzový stav**, který vyhláší vláda pro omezené nebo pro celé území státu, v případě živelných pohrom, ekologických nebo průmyslových havárií, nehod nebo jiného nebezpečí, které ve značném rozsahu ohrožují životy, zdraví nebo majetkové hodnoty nebo vnitřní pořádek a bezpečnost. Nouzový stav nemůže být vyhlášen z důvodu stávkové vedlejší na ochranu práv a oprávněných hospodářských a sociálních zájmů,
- ❑ **stav ohrožení státu**, který vyhláší Parlament na návrh vlády pro omezené nebo pro celé území státu, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu, jeho územní celistvost anebo jeho demokratické základy,
- ❑ **válečný stav**, o vyhlášení kterého rozhoduje Parlament pro celé území státu, je-li ČR napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení.

Opatření, přijímaná k zajišťování obrany státu, uskutečňovaná v době míru mají tzv. „preventivní“ charakter, ve stavu ohrožení státu tzv. „varovný účinek“ a v případě bezprostředního vojenského ohrožení státu, po vyhlášení válečného stavu, tzv. „přímý účinek“.

Účinnosti opatření se dosahuje:

- ◆ připraveností a pohotovostí sil a prostředků k odvrácení vojenského ohrožení,
- ◆ komplexností přijímaných opatření
- ◆ centrálním řízením.

1.3. Bezpečnostní systém ČR

Bezpečnostní systém ČR je institucionální nástroj pro zajišťování bezpečnosti státu. Plní základní funkce, je vytvořen jako komplexní systém a je propojen s EU a NATO.

Bezpečnostní systém ČR, jehož složení a úkoly jsou definovány v Bezpečnostní strategii ČR, řeší komplexně problematiku vnitřní a vnější bezpečnosti státu, ochranu obyvatelstva a jeho životních podmínek i materiálních a kulturních hodnot celé společnosti.

1.4. Systém obrany státu

Systém obrany státu je institucionálním nástrojem pro organizaci obrany státu.

Systém obrany státu je tvořen zejména orgány zákonodárné, výkonné a soudní moci, územní samosprávy, právníky a fyzickými osobami, které mají odpovědnost za zajišťování obrany České republiky.

Jeho základní funkcí je řízení, koordinace a zabezpečování činnosti příslušných orgánů, sil a prostředků při zajišťování obrany České republiky v míru a v době přímé hrozby nebo při vnějším napadení České republiky.

Systém obrany státu má svá specifika, která se musí odrazit ve struktuře, způsobu a metodách jeho řízení. Je součástí bezpečnostního systému ČR.

Obranu státu zajišťují OS ČR za účinné podpory ozbrojených bezpečnostních sborů (PČR, Vězeňská služba, Celní stráž), záchranných sborů, havarijních služeb a ostatních složek IZS a dalších subjektů. Pro obranu státu jsou připravována k využití i hospodářská opatření pro zabezpečení obrany. V působnosti jednotlivých součástí bezpečnostního systému ČR a v jeho rámci působícího systému obrany státu existují společně realizované činnosti. Bezpečnostní systém funguje jako integrovaná a současně integrující síla.

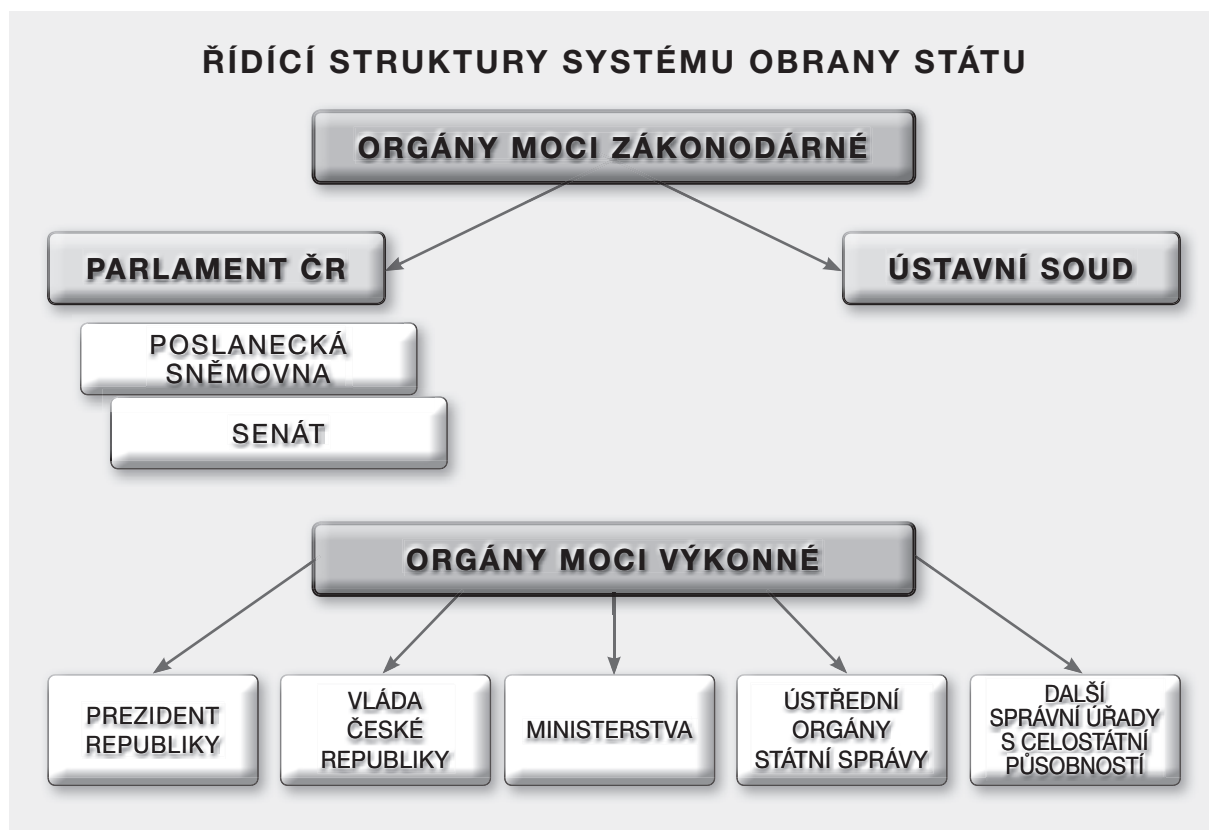
OS ČR, jako hlavní výkonný prvek systému obrany státu, mohou být použity i v krizových situacích nevojenského charakteru, řešených ostatními součástmi bezpečnostního systému formou asistence, pokud prostředky těchto součástí na řešení dané krizové situace nestačí.

1.5. Místo a úloha orgánů krizového řízení při zajišťování obrany

Systém obrany státu tvoří řídicí struktury a prvky (vláda ČR, Parlament ČR, prezident, Bezpečnostní rada státu jako poradní orgán vlády, ministerstva, správní úřady a orgány územní samosprávy), výkonné prvky (ozbrojené síly ČR), podpurné prvky (Integrovaný záchranný systém a ostatní prvky bezpečnostního systému státu).

1.5.1. Řídicí struktury systému obrany státu

Realizaci úkolů spojených se zajišťováním obrany ČR zabezpečují **orgány výkonné moci**, kontrolované **orgány zákonodárné moci**.

Základní činnosti orgánů systému obrany státu související se zajišťováním obrany České republiky:

VLÁDA ČR, jako vrcholný orgán výkonné moci, odpovídá za přípravu a zajišťování obrany státu (§ 4 zákona č. 222/1999 Sb.).

- ❑ **Řídí** plánování obrany státu, stanoví obsahovou náplň jednotlivých plánů obrany státu a časové etapy pro jejich zpracování (§ 5 zákona č. 222/1999 Sb.).
- ❑ **Schvaluje:**
 - ◆ Koncepti výstavby armády (§ 6 zákona č. 219/1999 Sb.),
 - ◆ Strategickou koncepci obrany státu (§ 5 zákona č. 222/1999 Sb.),
 - ◆ Koncepti mobilizace ozbrojených sil (§ 5 zákona č. 222/1999 Sb.),
 - ◆ Plán obrany České republiky (§ 1 nařízení vlády č. 51/2004 Sb.),
 - ◆ Koncepti přípravy občanů k obraně státu (§ 5 zákona č. 222/1999 Sb.),
 - ◆ strukturu armády (§ 6 zákona č. 219/1999 Sb.),
 - ◆ operační plány použití ozbrojených sil pro stav ohrožení státu a pro válečný stav (§ 6 zákona č. 219/1999 Sb.).
- ❑ **Vyhodnocuje** rizika ohrožení státu, která mohou být příčinou ozbrojeného konfliktu, a činí nezbytná opatření ke snížení, popřípadě vyloučení těchto rizik (§ 5 zákona č. 222/1999 Sb.).
- ❑ Zřizuje Ústřední krizový štáb jako svůj pracovní orgán k řešení krizových situací (§4 zákona č. 240/2000 Sb.).
- ❑ **Stanoví:**
 - ◆ k provedení svých rozhodnutí při zajišťování obrany státu úkoly ministrům, vedoucím jiných správních úřadů a obcím při výkonu jejich přenesené působnosti (§ 5 zákona č. 222/1999 Sb.),
 - ◆ použití vojáků armády a způsob jejich povolání k plnění úkolů Policie České republiky a k záchranným pracím a stanoví počty vojáků armády potřebných
 - ◆ k plnění uvedených činností (§ 14 zákona č. 219/1999 Sb.),
 - ◆ celkové počty vojáků ozbrojených sil (§ 6 zákona č. 219/1999 Sb.),
 - ◆ nařízením podle potřeb ozbrojených sil počty občanů povinných se podrobit odvodnímu řízení podle ročníku jejich narození nebo podle jejich kvalifikace (§ 18 zákona č. 585/2004 Sb.).
- ❑ **Navrhuje:**
 - ◆ Parlamentu ČR vyhlásit stav ohrožení státu (čl. 7 ústavního zákona č. 110/1998 Sb.),
 - ◆ prezidentovi republiky zahájení částečné nebo všeobecné mobilizace ozbrojených sil a její zrušení (§ 23 zákona č. 585/2004 Sb.).
- ❑ **Rozhoduje:**
 - ◆ o základních opatřeních přípravy státu k obraně a jejím organizování (§ 5 zákona č. 222/1999 Sb.),
 - ◆ o základních směrech výstavby, přípravy a použití ozbrojených sil a o zajištění obrany státu (§ 5 zákona č. 222/1999 Sb.),
 - ◆ o prověření opatření pro zabezpečení obrany státu (§ 5 zákona č. 222/1999 Sb.),
 - ◆ o vyslání ozbrojených sil ČR mimo území ČR a o pobytu ozbrojených sil jiných států na území ČR, a to nejdéle na dobu 60 dnů (čl. 43 odst. 4 ústavního zákona č. 1/1993 Sb.) jde-li o:

- plnění závazků z mezinárodních smluv o společné obraně proti napadení,
- účast na mírových operacích podle rozhodnutí mezinárodní organizace, jíž je ČR členem, a to se souhlasem přijímacího státu,
- účast na záchranných pracích při živelních pohromách, průmyslových a ekologických haváriích, o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území ČR nebo o jejich přeletu nad územím ČR.
- ◆ o účasti ozbrojených sil ČR na vojenských cvičeních mimo území ČR a o účasti ozbrojených sil jiných států na vojenských cvičeních na území ČR (čl. 43 odst. 5 písm. b) ústavního zákona č. 1/1993 Sb.),
- ◆ o průjezdu ozbrojených sil jiných států přes území ČR nebo o jejich přeletu nad územím ČR (čl. 43 odst. 5 písm. a) ústavního zákona č. 1/1993 Sb.),
- ◆ v systému hospodářských opatření pro krizové stavy (§ 5 zákona č. 241/2000 Sb.):
 - o bezplatném uvolnění státních hmotných rezerv, o použití regulačních opatření,
 - o použití opatření systému hospodářské mobilizace.
- ◆ za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu (§ 5 zákona č. 222/1999 Sb.):
 - o opatřeních k účinnému fungování systému obrany státu,
 - o prioritách plnění úkolů, které souvisejí se zajišťováním obrany státu,
 - o opatřeních potřebných pro vedení války.

□ Nařizuje:

- ◆ povolání vojáků v aktivní záloze na výjimečné vojenské cvičení (§ 12 zákona č. 585/2004 Sb.),
- ◆ v mírové době určí nařízením objekty důležité pro obranu státu a úseky státních hranic střežené vojáky armády (§ 14 zákona č. 219/1999 Sb.),
- ◆ za stavu ohrožení státu a za válečného stavu může nařízením (§§ 22 a 23 zákona č. 241/2000 Sb.):
 - uložit právníkům a podnikajícím fyzickým osobám povinnost ve stanoveném termínu oznámit vládou určeným správním úřadům aktuální objem zásob ve stanovených druzích materiálu či věcných prostředcích, aktuální údaje o výrobní či provozní kapacitě a disponibilních zdrojích pracovních sil,
 - přijmout opatření, která mohou omezit nebo zakázat obchodování s veřejně obchodovatelnými cennými papíry,
 - přijmout opatření, která mohou omezit nebo zakázat provoz v oblasti silniční dopravy, drážní dopravy, letecké činnosti provozované v ČR civilními letadly, provoz na dopravně významné vodní cestě a užívání pozemních komunikací, a stanovit zvláštní podmínky pro provádění ochrany, údržby a obnovy pozemních komunikací a celostátní dráhy,
 - rozšířit, omezit nebo zakázat distribuci zdravotnického materiálu a léčiv,
 - rozšířit nebo omezit distribuci pitné vody a potravin a stanovit podmínky, za nichž lze změnit organizaci a řízení této distribuce,
 - stanovit technické, popřípadě provozní podmínky pro výstavbu telekomunikačních sítí a zařízení pro jejich využití a podmínky pro pozastavení nebo upřednostnění telekomunikačních služeb,
 - omezit, zakázat či přikázat vývoz a dovoz vybraných druhů zboží,

- upravit na stavbách, které určí, průběh stavebních prací včetně jejich přerušování, omezit u vybraných staveb jejich zahajování,
 - na návrh guvernéra ČNB omezit nebo zakázat nakládání s prostředky v českých korunách na účtech u bank.
- ❑ **Ukládá** svým usnesením provést prověření opatření pro zabezpečení obrany státu většího rozsahu, toto oznámí předem Parlamentu a prezidentovi republiky (§ 41 zákona č. 222/1999 Sb.).
 - ❑ **Sestavuje** a předkládá Parlamentu k projednání návrh mimořádného státního závěrečného účtu a návrh nouzového státního rozpočtu na zbytek roku po vyhlášení stavu ohrožení státu a návrh válečného rozpočtu na zbytek roku po vyhlášení válečného stavu (§§ 31, 32 zákona č. 218/2000 Sb.).
 - ❑ **Upravuje** svým usnesením ke státnímu rozpočtu na příslušný rok použití účelové rezervy finančních prostředků na řešení krizových situací, jejich předcházení a odstraňování jejich následků z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa (§ 25 zákona č. 240/2000 Sb.).
 - ❑ **Určení členové vlády** se zúčastňují jednání Bezpečnostní rady státu (BRS) a Ústředního krizového štábu (ÚKŠ), viz. Statut BRS a Statut ÚKŠ.

BRS je stálým pracovním orgánem vlády pro koordinaci problematiky bezpečnosti České republiky a přípravu návrhů opatření k jejímu zajišťování. BRS, v rozsahu pověření vládou, připravuje vládě návrhy opatření k zajišťování bezpečnosti ČR. Složení BRS zaručuje, že aktuální otázky zajišťování obrany ČR budou včas a v požadované kvalitě připraveny k případnému rozhodnutí pro vládu ČR.

Stálé pracovní orgány BRS:

Výbor pro obranné plánování (VOP) zabezpečuje mezirezortní koordinaci plánovacích a přípravných aktivit v oblasti zajišťování obrany ČR. Předsedou výboru je ministr obrany a členy výboru jsou náměstkové vybraných ministrů.

Výbor pro zpravodajskou činnost (VZČ) je orgán BRS pro otázky řízení, koordinace a kontroly činnosti zpravodajských služeb České republiky. Předsedou VZČ je předseda vlády, místopředsedou ministr vnitra, dalšími členy jsou ministr zahraničních věcí, ministr obrany a ředitelé zpravodajských služeb ČR.

Výbor pro civilní nouzové plánování (VCNP) zabezpečuje mezirezortní koordinaci plánovacích a přípravných aktivit v oblasti zajištění ochrany vnitřní bezpečnosti státu, ochrany obyvatelstva, ochrany ekonomiky a v oblasti koordinace požadavků na civilní zdroje, které jsou nezbytné pro zajištění bezpečnosti ČR. Předsedou výboru je ministr vnitra a členy výboru jsou náměstkové vybraných ministrů.

Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky (VKZBP) zabezpečuje mezirezortní koordinaci plánovacích a přípravných aktivit v oblasti zahraniční bezpečnostní politiky státu a posuzuje vývoj situace v krizových oblastech v zahraničí, který může potenciálně ohrozit bezpečnostní zájmy ČR, a navrhuje BRS provedení nezbytných preventivních opatření v oblasti zahraniční bezpečnostní politiky. Předsedou výboru je ministr zahraničních věcí a členy výboru jsou náměstkové vybraných ministrů.

PARLAMENT ČR

- ❑ **Vyslovuje souhlas** s ratifikací mezinárodních smluv souvisejících se zajišťováním obrany státu (čl. 49 ústavního zákona č. 1/1993 Sb.).

- ❑ **Vyslovuje souhlas** (čl. 43 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb.):
 - ◆ s vysláním ozbrojených sil České republiky mimo území České republiky, nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě,
 - ◆ s pobytem ozbrojených sil jiných států na území České republiky, nejsou-li taková rozhodnutí vyhrazena vládě.
- ❑ **Rozhoduje** (čl. 43 odst. 1 a 2 ústavního zákona č. 1/1993 Sb.):
 - ◆ o vyhlášení válečného stavu, je-li ČR napadena, nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení,
 - ◆ o účasti ČR v obranných systémech mezinárodní organizace, jíž je ČR členem,
- ❑ **Vyhlašuje** na návrh vlády stav ohrožení státu, je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost anebo jeho demokratické základy (čl. 7 ústavního zákona č. 110/1998 Sb.).
- ❑ **Bere na vědomí** návrh mimořádného státního závěrečného účtu a schvaluje návrh nouzového státního rozpočtu na zbytek roku po vyhlášení stavu ohrožení státu a návrh válečného rozpočtu na zbytek roku po vyhlášení válečného stavu (§§ 31, 32 zákona č. 218/2000 Sb.).

PREZIDENT REPUBLIKY je vrchním velitelem ozbrojených sil (čl. 63 písm. c) ústavního zákona č. 1/1993 Sb.).

- ❑ **Sjednává a ratifikuje** mezinárodní smlouvy související se zajišťováním obrany státu (čl. 63 písm. b) ústavního zákona č. 1/1993 Sb.).
- ❑ **Schvaluje** základní vojenské řády (§ 5 zákona č. 219/1999 Sb.).
- ❑ Na návrh vlády nařizuje, zrušuje a formou mobilizační výzvy vyhlašuje mobilizaci ozbrojených sil (§ 23 zákona č. 585/2004 Sb.).
- ❑ **Vydává souhlas** ke vstupu občanů České republiky do ozbrojených sil jiného státu (§ 34 zákona č. 585/2004 Sb.).
- ❑ **Může vyzvat** za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu vojáky v záloze, kteří jsou v zahraničí, aby vstoupili do ozbrojených sil spojeneckého státu, na jehož území se nacházejí nebo do něhož se mohou dostat (§ 34 zákona č. 585/2004 Sb.).
- ❑ **Zúčastňuje se** jednání Bezpečnostní rady státu (čl 9 ústavního zákona č. 110/1998 Sb.).

Právo prezidenta republiky zúčastnit se schůzí Bezpečnostní rady státu, vyžadovat od ní a jejích členů zprávy a projednávat s ní nebo s jejími členy otázky, které patří do jejich působnosti je další zárukou toho, že nedojde ze strany Bezpečnostní rady státu k žádnému pochybení, nebo prodlení řešení aktuálních otázek.

Ministerstvo obrany garantuje vládě připravenost státu v oblasti vojenské obrany, zodpovídá za koordinaci činnosti ministerstev, správních úřadů a orgánů územní samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k vojenské obraně a při obraně státu. Zpracovává návrh **Plánu obrany České republiky** a předkládá jej vládě ke schválení.

Ostatní ministerstva, správní úřady a Česká národní banka odpovídají ve své působnosti v míru i ve všech stavech státu za realizaci úkolů v oblasti obrany státu. V rozsahu stanoveném zákonem činí opatření nutná k zabezpečení potřeb ozbrojených sil a k přípravě státních orgánů, organizací a občanů k obraně. Připravují potřebné návrhy a předkládají je vládě, popřípadě BRS. Zpracovávají **dílčí plán obrany**.

Orgány vyšších územních samosprávných celků (krajů) odpovídají za plnění nezbytných opatření k obraně státu na příslušné územně správní (regionální) úrovni v rozsahu stanoveném zákonem. Zpracovávají **dílčí plán obrany**.

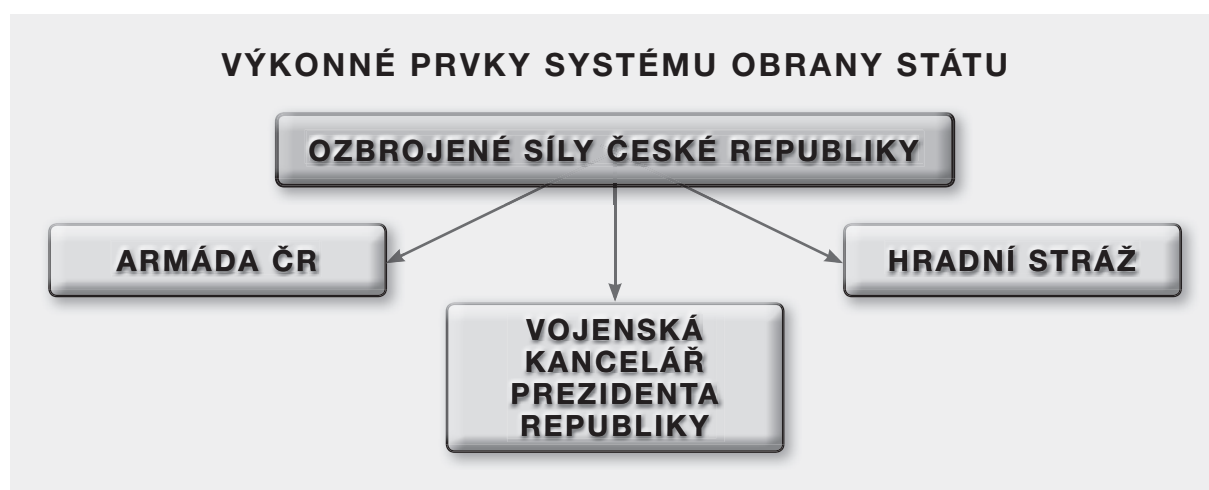
Všechna ministerstva, správní úřady a orgány územní samosprávy musí být již v míru připravena a schopna vytvářet takové struktury, které jim ve smyslu příslušných zákonů umožní plnit úkoly ve stavu ohrožení státu a ve válečném stavu.

1.5.2. Výkonné prvky systému obrany státu

Ozbrojené síly České republiky tvoří, ve smyslu znění zákona o ozbrojených silách ČR:

- ❑ Armáda ČR jako jejich základ,
- ❑ Hradní stráž,
- ❑ Vojenská kancelář prezidenta republiky.

Ozbrojené síly jsou doplňovány na základě branné povinnosti.

Armáda České republiky je určena k obraně státu proti vnějšímu vojenskému napadení. Může se podílet na plnění úkolů v rámci operací k udržení či nastolení míru a k obraně ve smyslu závazků, které pro ČR vyplývají z Charty OSN, z Washingtonské smlouvy a z dalších mezinárodních smluv. V mimořádné situaci (to znamená v mírovém a nouzovém stavu, ve stavu ohrožení státu a ve válečném stavu) může vláda ČR povolovat vojáky v činné službě k plnění úkolů PČR. AČR je povinna asistovat vyčleněnou nezbytnou částí sil při eliminaci nevojenských ohrožení, která pro jejich případný rozsah nemohou likvidovat k tomu určené orgány. AČR musí být schopna plnit úkoly samostatně i ve spolupráci se spojenci. Způsob přípravy, výstavby a použití AČR stanovuje Vojenská strategie ČR.

Hradní stráž je určena k ochraně sídla hlavy státu.

Vojenská kancelář prezidenta republiky plní úkoly související s výkonem pravomocí vrchního velitele ozbrojených sil.

1.5.3. Podpůrné prvky v systému obrany státu

Složky IZS se za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu řídí pokyny Ministerstva vnitra.

Ozbrojené bezpečnostní sbory ČR:

- Policie ČR,
- Vězeňská služba,
- a Celní stráž

se za stavu ohrožení státu (SOS) nebo válečného stavu (VS) řídí pokyny nadřízených ústředních orgánů státní správy.

Civilní zpravodajské služby, ostatní záchranné sbory, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby se za SOS nebo VS řídí pokyny MV, které má tyto pokyny zapracovány ve svém krizovém plánu.

Působením těchto podpůrných prvků v systému zajišťování obrany státu není dotčeno jejich postavení a úkoly stanovené zvláštními právními předpisy.

1.5.4. Základní organizační a komunikační vazby v rámci systému obrany státu

System obrany státu je institucionálním nástrojem pro organizaci obrany státu.

Jeho základní funkcí je řízení, koordinace a zabezpečování činnosti příslušných orgánů, sil a prostředků při zajišťování obrany ČR v míru a v době přímé hrozby nebo při vnějším napadení České republiky.

Základní organizační a komunikační vazby v rámci systému obrany státu jsou vyjádřeny na schématech v přílohách č. 1, 2, 3.

Přehled základních činností orgánů KŘ při zajišťování obrany ČR v době míru, za SOS a za VS je uveden v příloze č. 4.

2. ZAJIŠŤOVÁNÍ OBRANY STÁTU

Zajišťování obrany státu je souhrn opatření a činností, které svým obsahem a určením jsou nedělitelnou součástí procesů krizového řízení, a tedy i krizového plánování. Usnesení BRS č. 115/2000, kterým byly schváleny „Obecné zásady pro činnost státu při přechodu z mírového stavu do stavu ohrožení státu nebo válečného stavu při řešení vojenských krizových situací“, nasměrovalo úsilí všech zainteresovaných ministerstev a správních úřadů k tomu, aby byla otázkám krizového a obranného plánování věnována dostatečná pozornost a celému procesu byl dán jednotný rámec.

2.1. Legislativa

Ministerstvo obrany (MO) je podle zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (kompetenční zákon) ústředním orgánem státní správy, který „koordinuje činnost ústředních orgánů, správních orgánů a orgánů samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k obraně“. Pro zajištění této koordinační role jsou plnohodnotně využívány také ostatní zákony, nařízení a vyhlášky, a to zejména:

- ❑ ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ ústavní zákon č.110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.,
- ❑ zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (kompetenční zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ nařízení vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu,

- ❑ zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb.,
- ❑ zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.,
- ❑ vyhláška Správy státních hmotných rezerv č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy,
- ❑ zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ zákon č. 310/1999 Sb., o pobytu ozbrojených sil jiných států na území České republiky,
- ❑ zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ zákon č. 97/1993 Sb., o působnosti Správy státních hmotných rezerv, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ zákon č. 289/2005 Sb., o Vojenském zpravodajství,
- ❑ zákon č. 124/1992 Sb., o vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ zákon č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách,
- ❑ zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využití jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon a o změně a doplnění některých zákonů),
- ❑ usnesení vlády ČR č. 1276/2004 o dalším postupu při zabezpečování zjišťování, předávání, vyhodnocování a využívání údajů o radiální, chemické a biologické situaci za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, při řešení krizových situací spojených s teroristickými útoky a pro řešení mimořádných událostí v zahraničí,
- ❑ zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ zákon č. 69/2006 Sb., o provádění mezinárodních sankcí,
- ❑ zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti,
- ❑ zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla),
- ❑ zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ zákon č. 110/2007 Sb., o některých opatřeních v soustavě ústředních orgánů státní správy souvisejících se zrušením Ministerstva informatiky,
- ❑ zákon o státním rozpočtu České republiky na ... (příslušný rok).

2.2. Zásady zajišťování obrany státu

Řízení a organizace obrany státu zahrnují (dle § 3 zákona č. 222/1999 Sb.):

- ◆ výstavbu, přípravu a řízení ozbrojených sil,
- ◆ operační přípravu státního území¹,
- ◆ plánování obrany státu,
- ◆ opatření v národním hospodářství a na všech úsecích veřejného života v zájmu zajišťování obrany státu.

Celý proces zajišťování obrany státu je dělen:

- na opatření prováděná v míru
 - ◆ příprava obranných koncepcí a vymezení požadavků na zabezpečení obrany státu,
 - ◆ příprava a realizace procesů a mechanismů obranného plánování,
 - ◆ příprava ozbrojených sil, včetně jejich mobilizace,
 - ◆ příprava občanů a národního hospodářství k obraně státu.
- na opatření prováděná za SOS nebo VS
 - ◆ realizace potřebných opatření k odvrácení ozbrojeného konfliktu a ke zvýšení připravenosti k obraně státu,
 - ◆ realizace mimořádných opatření v oblasti řízení a organizace obrany státu (např. § 7 zákona č. 240/2000 Sb., § 23 zákona č. 241/2000 Sb., § 5 odst. 2 zákona č. 222/1999 Sb.).

Nejpravděpodobnějším důvodem (příčinou) pro vyhlášení SOS nebo VS jsou události související bezprostředně s hrozbou vzniku nebo po vzniku tzv. krizové situace vojenského charakteru.

Následující tabulka ukazuje základní charakteristiku těchto situací:

CHARAKTERISTIKA SITUACE Z HLEDISKA OHROŽENÍ ČR NEBO JEJÍ ČINNOSTI	VYHLAŠOVANÝ KRIZOVÝ STAV (ZPRAVIDLA)
Plnění spojeneckých závazků ČR na vzdáleném teritoriu (území ČR leží mimo dosah zbraňových systémů protivníka a množství vyčleňovaných sil může vyžadovat přijetí mimořádných opatření)	stav ohrožení státu
Diverzní a jiné násilné akce prováděné na území ČR vojenskými a jinými silami cizí moci jako reakce na zapojení ČR do mezinárodních mírových operací nebo plnění spojeneckých závazků v zahraničí	stav ohrožení státu
Plnění spojeneckých závazků ČR na blízkém teritoriu (území ČR může být vystaveno úderům zbraňových systémů protivníka)	stav ohrožení státu, popř. válečný stav
Diverzní a jiné násilné akce prováděné na území ČR vojenskými a jinými silami cizí moci a spojené se zjevnou přípravou na přímé vojenské napadení ČR	stav ohrožení státu, popř. válečný stav
Přímé napadení ČR vojenskými silami cizí moci	válečný stav

¹ Operační přípravou státního území je souhrn opatření vojenského, ekonomického a obranného charakteru, která se plánují a uskutečňují v míru, za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu s cílem vytvořit na území státu nezbytné podmínky pro splnění úkolů ozbrojených sil a zabezpečení potřeb obyvatelstva (§ 2, odst. 6, zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky).

Vzhledem k tomu, že v řadě případů může být rozhraní mezi vojenskými a nevojenskými krizovými situacemi nejasné, může být SOS vyhlášen v době platnosti již dříve vyhlášeného nouzového stavu.

Každý, komu alespoň částečně záleží, obecně, na obraně státu, se již v době míru podílí v rámci svých povinností, kompetencí a stanovených úkolů na realizaci opatření (úkolů), které jsou vymezeny vládou, nebo MO.

Činnosti a krizová opatření přijímaná a realizovaná bezprostředně před a po vyhlášení SOS a po vyhlášení VS lze členit na činnosti a opatření přijímaná:

- v zahraničně politické oblasti,
- v oblasti zajišťování vnější bezpečnosti státu a plnění spojeneckých aj. závazků,
- v oblasti zajišťování podpory činnosti ozbrojených sil civilními orgány,
- v oblasti zajišťování ochrany vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku,
- v oblasti zajišťování ochrany obyvatelstva, majetků, kulturních památek, životního prostředí apod. před přímými nebo nepřímými následky činnosti protivníka,
- v oblasti zajišťování funkčnosti ekonomiky státu s důrazem na zajišťování lidských, věcných a finančních zdrojů a infrastruktury potřebné pro realizaci činností spojených se zabezpečením obrany státu,
- v oblasti zajišťování správních a dalších funkcí státu.

Každá z výše uvedených oblastí představuje rozsáhlý soubor činností a opatření, které jsou popsány v dokumentu „Seznam opatření pro Národní systém reakce na krizi“.

Je třeba správně chápat a interpretovat, že zajišťování obrany ČR není jenom záležitostí MO, resp. AČR, stejně tak jako do NATO nevstoupilo MO nebo AČR, ale ČR, čímž současně převzala závazek posilovat schopnosti individuální obrany a podílet se na obraně spojenců.

2.3. Úkoly Ministerstva obrany při zajišťování obrany státu

Ministerstvo obrany:

- navrhuje vládě základní opatření k přípravě a organizování obrany státu,
- odpovídá za proces plánování obrany státu a koordinuje jeho přípravu,
- odpovídá za zabezpečení mobilizace ozbrojených sil,
- vede soubornou evidenci věcných prostředků určených k zabezpečení ozbrojených sil navazující na evidenci vedenou územními vojenskými správami,
- přezkuzuje prostřednictvím svých orgánů přípravu mobilizace ozbrojených sil,
- prověřuje opatření pro zabezpečení obrany státu v rozsahu stanoveném vládou,
- řídí přípravu občanů k obraně státu.

Proces plánování obrany státu je završen schválením **Plánu obrany státu České republiky**.

2.4. Finanční zabezpečení opatření k zajišťování obrany státu

2.4.1. Způsob financování v míru

Ministerstva a jiné ústřední správní úřady plánují podle rozhodnutí vlády opatření k zajišťování obrany státu včetně jejich finančního zabezpečení a realizují je k zajišťování obrany státu

v oboru své působnosti (§ 6 odst. 2 písm. b) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky ve znění pozdějších předpisů).

Objem finančních prostředků k přípravě a realizaci opatření souvisejících se zajišťováním obrany státu se stanovuje v rozpočtu kapitoly zpracovatele na příslušný rok jako dílčí specifický ukazatel. Kalkulace nákladů zahrnuje výdaje na:

- personální přípravu,
- přípravu dokumentace, vybavení pracoviště krizového řízení nebo jeho údržbu, včetně záložního pracoviště, a náklady související s jeho zaujetím,
- zajištění stanovených informačních systémů,
- plnění úkolů operační přípravy státního území ČR,
- aplikace právních norem krizové legislativy,
- zajištění součinnostních cvičení rezortních služeb apod.

2.4.2. Způsob financování za stavu ohrožení státu a válečného stavu

Finanční výdaje spojené s obranou státu za SOS a za VS hradí stát (§ 55 zákona č. 222/1999 Sb.). Ministerstva a jiné ústřední správní úřady předkládají Ministerstvu financí údaje potřebné pro vypracování návrhu mimořádného státního závěrečného účtu a návrhu nouzového státního rozpočtu na zbytek roku po vyhlášení SOS a návrhu válečného státního rozpočtu po vyhlášení VS (§ 8, 31, 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů).

2.5. Systém přechodu státu z mírového stavu do stavu ohrožení státu a válečného stavu

K přechodu státu z mírového stavu do SOS a VS je vytvořen systém mobilizace. Systém zabezpečuje schopnost rozvíjení OS ČR na strukturu umožňující adekvátní reakci na bezpečnostní hrozby a plnění úkolů k prosazení zájmu ČR. S narůstajícími bezpečnostními riziky systém umožňuje přejít od plánování a přípravy na realizaci jednotlivých opatření až po realizaci všeobecné mobilizace. V každém okamžiku naplňování daných procesů systém umožňuje reagovat na vývoj bezpečnostní situace, přerušit plněná opatření a přejít reverzním způsobem až do mírového stavu (v případě mobilizace provést demobilizaci).

2.5.1. Mobilizace

Mobilizace je činnost zabezpečující přípravu na válku nebo na jiné případy ohrožení státu pomocí shromáždění a organizování jeho prostředků. OS ČR nebo jejich část jsou uvedeny do stavu pohotovosti pro případ války nebo jiného ohrožení státu. Obsahem mobilizace je soustředování osob, zásob a materiálu pro aktivní vojenskou službu.

Již v míru se v zájmu zabezpečení obrany státu připravuje systém mobilizace OS ČR a hospodářské mobilizace.

Systém mobilizace OS ČR zajišťuje organizační, materiální, personální a další opatření, kterými ústřední správní úřad zabezpečuje doplnění ozbrojených sil osobami a věcnými prostředky. Jde tedy o organizované hromadné povolání vojáků mimo činnou službu k mimořádné službě, doplnění početních stavů sil vojenských útvarů na válečné počty a v materiální oblasti doplnění majetku a zabezpečení služeb.

Systém hospodářské mobilizace zajišťuje organizační, materiální, personální a další opatření, kterými ústřední správní úřad zabezpečuje mobilizační dodávky pro potřeby OS ČR a ozbrojených bezpečnostních sborů za SOS a VS.

System mobilizace OS ČR je vytvářen k naplnění schopnosti organizovaně přejít z mírového na VS. Tato schopnost je naplňována realizací především následujících procesů:

- ❑ reálným plánováním činností potřebných pro mobilizační rozvinutí,
- ❑ aktualizací zpracovaných plánů,
- ❑ procvičením naplánovaných činností,
- ❑ přípravou funkcionářů a štábů k realizaci naplánovaných činností a výkonu válečných funkcí,
- ❑ všestranným zabezpečením mobilizace.

Mobilizační rozvinování OS ČR je postaveno na principu branné povinnosti občanů ČR. Branná povinnost je povinností všech občanů ČR (bez rozdílu pohlaví) plnit úkoly

OS ČR. Zahrnuje především povinnost občana podrobit se odvodnímu řízení a konat vojenskou činnou službu. Brannou povinnost občan plní za SOS nebo za VS dnem následujícím po dni, kdy dovršil 18 let do 60 let věku.

Po provedené reformě AČR v míru občané plní brannou povinnost pouze dobrovolně. Dobrovolně občan přebírá výkon branné povinnosti, pokud požádá o povolání do služebního poměru vojáka z povolání. Tato žádost se podává písemně na teritoriálně příslušné krajské vojenské velitelství (KVV). Na základě zjištění zdravotního stavu a schopností občana vykonávat vojenskou činnou službu vydá ředitel KVV rozhodnutí, které se považuje za rozhodnutí vydané v odvodním řízení.

Občan může taktéž převzít výkon branné povinnosti, požádá-li písemně teritoriálně příslušné KVV o zařazení do aktivní zálohy (AZ). Jestliže není momentální potřeba OS ČR o vojáky v AZ naplněna a občan je zdravotně způsobilý, uzavře dohodu o zařazení do AZ.

2.5.2. Doplnování ozbrojených sil ČR osobami

Pro potřeby doplňování OS ČR osobami se vytváří záloha OS ČR, která se skládá z povinné zálohy a AZ.

Aktivní záloha ozbrojených sil

AZ je součástí zálohy OS ČR. Tato záloha se využívá především pro doplňování

OS ČR za SOS, za VS, dále i při vzniku ohrožení nevojenského charakteru. AZ se mohou použít k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy a zdraví osob, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí v duchu zákonů.

AZ vznikla na základě potřeb AČR a na základě zájmu vojáků v záloze o zařazení do jejich jednotek. Zájemci o službu v AZ se mohou obrátit na KVV, které jsou místně příslušné jejich trvalému pobytu.

Hlavními sledovanými cíli pro vytvoření AZ je vytvořit kvalitní zálohu OS ČR připravovanou v době míru pro použití za SOS a VS, vytvořit jednotky k řešení krizových situací na teritoriu krajů, zejména k pomoci při živelních pohromách, ekologických a průmyslových haváriích, zabezpečit civilní kontrolu uvnitř AČR po zrušení základní služby a využít zájem občanů a bývalých příslušníků AČR – vojáků v základní nebo náhradní službě a vojáků z povolání – aktivně se zapojit do činnosti AČR.

Podmínky pro zařazení občana do AZ jsou zdravotní způsobilost žadatele a jeho trestní bezúhonnost, potřeba OS ČR, uzavření dohody mezi žadatelem a KVV. Dohodu o zařazení do AZ uzavírá s žadatelem příslušné KVV na dobu tří let. Dohodu lze uzavírat opakovaně.

Povinná záloha

Povinná záloha je součástí zálohy OS ČR. Tato záloha se využívá především pro doplňování OS ČR za SOS a za VS.

Povinnou zálohu tvoří vojáci vyřazení z AZ, pokud podléhají branné povinnosti; vojáci z povolání, kterým zanikl služební poměr, pokud podléhají branné povinnosti; vojáci, kteří byli odvedeni za SOS nebo za VS, před povoláním k výkonu mimořádné služby, a vojáci propuštění z výkonu mimořádné služby, pokud podléhají branné povinnosti.

Hlavním sledovaným cílem pro vytvoření povinné zálohy je vytvoření početné zálohy OS ČR schopné připravit se k plnění úkolů OS ČR a za SOS a VS umožnit občanům splnění povinnosti a práva podílet se na zajištění bezpečnosti ČR a zajistit civilní kontrolu OS ČR.

Příprava záloh

K plnění úkolů OS ČR se zálohy připravují formou cvičení. V míru jsou prováděna vojenská cvičení a výjimečná vojenská cvičení. Příprava záloh je pravidelně prováděna u AZ, ale i povinné zálohy mohou provádět výcvik.

2.5.3. Doplnění majetku a zabezpečení služeb

Doplnění majetku (výzbroje, techniky a materiálu) a zabezpečení služeb pro mobilizačně rozvinované OS ČR Ministerstvo obrany provede z vlastních zdrojů a ze zdrojů civilního sektoru. Vybrané druhy techniky a výzbroje jsou v minimálním množství uloženy

ve vojenských skladech, případně jsou skladovány smluvně na komerčním základě u civilních organizací nebo ve státních hmotných rezervách.

Další potřebný majetek se bude zabezpečovat z civilního sektoru jako nezbytné mobilizační dodávky nebo jako věcné prostředky.

V rámci hospodářských opatření pro krizové stavy budou zajištěny nezbytné dodávky v systému nouzového hospodářství, mobilizační dodávky v systému hospodářské mobilizace a odběru materiálu ze státních hmotných rezerv. Předmětem mobilizačních dodávek jsou zejména výrobky, práce a služby dodávané pro zabezpečení OS ČR, které jsou na trhu běžně nedostupné. Touto formou se bude řešit doplnění potřebné vojenské techniky, výzbroje a materiálu, ale také dodávky služeb (např. v oblasti telekomunikací, zdravotnictví a dopravy). Objednavatelem dodávek bude MO.

Doplnění věcnými prostředky

Při vyčerpání možností MO se využijí pro potřeby doplnění ozbrojených sil majetkem a službami věcné prostředky. Věcnými prostředky jsou movité a nemovité věci ve vlastnictví státu, územních samosprávných celků, právnických osob a fyzických osob nebo jimi poskytované služby, které lze využít v zájmu zajišťování obrany státu.

V mírovém stavu jsou v MO prováděny kalkulace, porovnání, vyhodnocování a zpracování souhrnných požadavků. Na základě analýzy potřeby, monitoringu vybraných registrů ústředních správních úřadů a územních samosprávných celků, je prováděna celková bilance možností zabezpečení. Výstupním dokumentem je „Plán věcných prostředků“.

K zabezpečení procesu zpracování dílčích plánů obrany územních samosprávných celků jsou poskytovány údaje o potencionálních požadavcích OS ČR ve formě „Bilance věcných prostředků“. K poskytnutí těchto údajů se využívají informační systémy pro plánování obrany státu. Územní samosprávné celky v rámci svého plánovacího procesu provedou kalkulace a bilance,

jejímž výsledkem je rozdělení zdrojů pro zabezpečení požadavků všech krizových stavů. Zásadou pro toto rozdělení je rovnoměrnost v rámci teritoria. Územní samosprávné celky vedou soubornou evidenci o určených věcných prostředcích a jejich vlastnících. Na základě těchto požadavků správní úřady vedou evidenci o věcných prostředcích, provádí výběry a určení věcných prostředků.

V míru se věcné prostředky nezajišťují ani nepovolávají. Po identifikaci hrozby, po vyhlášení opatření v rámci státu a OS ČR budou ze strany součástí OS ČR upřesněny požadavky na doplnění věcnými prostředky. Konkrétní požadavky MO budou uplatněny za SOS nebo VS cestou územně samosprávných celků. Ze strany KVV dojde k navázání úzké součinnosti s příslušnými obecními úřady obcí s rozšířenou působností (OÚ ORP) a předání návrhů na určení věcných prostředků již ve formě vyplněného dodávacího příkazu. Ze strany OÚ ORP budou vydány dodávací příkazy držitelům věcných prostředků. Rozhodnutím OÚ ORP formou dodávacího příkazu se věc movitá nebo nemovitá nebo služba stává věcným prostředkem pro zajišťování obrany státu. Vlastní dodání věcných prostředků bude realizováno v průběhu SOS a VS cestou OÚ ORP. Věcné prostředky převezmou KVV v součinnosti s útvary, pro které budou věcné prostředky předurčeny.

2.5.4. Mobilizační přípravy

V období zhoršování mezinárodní bezpečnostní situace, která by mohla přerůst v rozsáhlý ozbrojený konflikt, budou prvky bezpečnostního systému přijímat adekvátní opatření k zajištění bezpečnosti ČR. V těchto opatřeních se stanoví úkoly ústavním institucím, ústředním správním úřadům, OS ČR a ostatním subjektům podílejících se na přípravě k obraně státu. V rámci těchto opatření bude mimo jiné zahájena akvizice potřebné výzbroje, techniky a materiálu. Tato akvizice bude prováděna různými formami i formou nezbytných a mobilizačních dodávek. K jejich zajištění bude přijímán upravený státní rozpočet a aktivovány hospodářské zdroje.

V rámci MO budou v rámci přijatých opatření upřesněny případně přeplánovány činnosti potřebné pro mobilizační rozvinování. V rámci plánování mobilizace budou upřesněny požadavky na doplnění zálohami. Tyto požadavky budou uplatněny u příslušného KVV. Souběžně budou upřesněny požadavky na doplnění věcnými prostředky, které budou cestou KVV uplatněny u OÚ ORP.

Zintenzívní se příprava funkcionářů a štábů k realizaci naplánovaných činností a budou se procvičovat naplánované činnosti včetně přípravy na vedení bojových a odborných činností. Tato příprava se zintenzívní jak u vojáků v činné službě, tak u zálohy ozbrojených sil. Vojáci v záloze budou předběžně vyzoučováni o svém předurčení k vojenským útvarům.

Při dalším zhoršování mezinárodní bezpečnostní situace bude parlamentem na návrh vlády vyhlášen SOS nebo VS. Prezident republiky nařídí provedení mobilizace ozbrojených sil. Mobilizace OS ČR je částečná nebo všeobecná. Částečnou mobilizaci OS ČR prezident nařídí za SOS, všeobecnou mobilizaci nařídí za VS. Částečná mobilizace se vztahuje na část vojáků v záloze a nebo na část státního území ČR. Všeobecná mobilizace se vztahuje na celé území ČR a na všechny vojáky v záloze. Mobilizaci OS ČR prezident nařizuje a zrušuje na návrh vlády mobilizační výzvou prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků. Řízení všech procesů provádí Generální štáb AČR. Vyrozumění o mobilizaci OS ČR a její řízení se bude provádět po linii velitelské podřízenosti. Vzhledem k povaze mobilizačních procesů a nezbytných součinnostních vazeb bude zajištěno zdvojené vyzoučování. KVV zabezpečí vylepení veřejné vyhlášky o mobilizaci OS ČR a zajistí doručení povolávacích rozkazů předurčeným vojákům v záloze a dodávacích příkazů pro držitele věcných prostředků.

Zálohy a věcné prostředky budou doplňovány přednostně teritoriálně.

3. SYSTÉM PLÁNOVÁNÍ OBRANY STÁTU

Plánování obrany státu, stejně jako jakýkoliv jiný druh plánování podle teorie řízení, představuje posloupnost činností od stanovení cíle až po přijetí závazných rozhodnutí, konkretizovaných na obranu státu. Přitom má ale dvojí obsah, který je v praxi vyjadřován i pojmově - plánování obrany v rámci působnosti státu jako celku, t.j. v rámci příprav státu na plnění jedné z jeho základních funkcí (obraně), nebo pouze v rámci působnosti Ministerstva obrany (AČR) při plnění konkrétního úkolu v průběhu operace - operační plánování; obranné plánování.

Plánování obrany státu je soubor plánovaných opatření, vzájemně se ovlivňujících, k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením a ke splnění všech požadavků na zajišťování obrany státu, zabezpečení mezinárodních smluvních závazků o společné obraně, včetně podílu ozbrojených sil na činnostech mezinárodních organizací ve prospěch míru, účasti na mírových operacích a podílu při záchranných pracích a při plnění humanitárních úkolů (§ 2 odst. 8 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů).

Obrana státu je záležitostí všech státních orgánů, orgánů územní samosprávy, právnických osob i občanů.

3.1. Plán obrany České republiky

Plán obrany České republiky (dále jen „Plán obrany“) je základním plánovacím dokumentem pro řízení a organizaci zajišťování obrany státu (§ 1 Nařízení vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu). Vychází z Bezpečnostní strategie, z Vojenské strategie České republiky, z Konceptce výstavby profesionální armády ČR, příslušných právních předpisů a ze zásad používaných při plánování v rámci Aliance a představuje jejich realizaci v oblasti obrany státu a jeho občanů v krizových situacích, jejichž řešení si vyžádá použití ozbrojených sil, zejména vůči vnějšímu napadení.

Plán obrany určuje základní směry přípravy a použití všech zdrojů státu a společnosti pro obranu ve vymezeném spektru krizových situací.

Plán obrany stanovuje, co musí stát a všechny prvky bezpečnostního systému ČR vykonat k zajištění obrany ČR, aby v případě potřeby mohla vláda ČR prostřednictvím svých rozhodnutí obranu státu zajistit.

Základním určením Plánu obrany je vytvoření podmínek pro objektivní analýzy a hodnocení materiálních, operačních a bojových schopností disponibilních sil a prostředků státu, zejména OS ČR, a v případě vnějšího napadení ČR zahájení reálného plánování použití těchto sil a prostředků a zapojení orgánů bezpečnostního systému ČR do tohoto procesu.

Plán obrany státu tvoří²:

□ obranné plánování,

Obranné plánování představuje souhrn činností, procedur a vazeb, realizovaných státními orgány k určení cílů, potřeb a úkolů obrany státu a z nich plynoucích postupů a termínů jejich plnění při respektování politických, vojenských, ekonomických a technologických požadavků a požadavků na zajištění obrany státu, při souběžném co nejefektivnějším využívání lidských, věcných a finančních zdrojů. Obranné plánování je realizováno v oblasti plánování ozbrojených sil, výzbroje, zdrojů, spojovacích a informačních systémů a plánování logistiky.

² § 2 odst. (7) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky

❑ **operační plánování,**

Operační plánování je plánovací proces jehož cílem je rozpracovat vojensko-strategické cíle do komplexních plánů vojenských operací sladěných v čase a prostoru.

❑ **mobilizační plánování,**

Mobilizační plánování je plánovací proces, jehož cílem je stanovit posloupnost, časové lhůty a způsob provedení mobilizace ozbrojených sil ČR a jejich lidského a věcného zabezpečení.

❑ **plánování připravenosti obranného systému státu,**

Je plánovací proces, jehož cílem je zajistit komplexní připravenost všech prvků systému obrany státu.

❑ **plánování příprav k záchranným pracím a k plnění humanitárních úkolů.**

Plánování příprav k záchranným pracím je tvořeno soustavou prvků, činností a opatření legislativního, ekonomického a odborného charakteru, sloužící k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení rizik vzniklých mimořádnou událostí. Zahrnuje také soustavu prvků výkonného charakteru, zabezpečující zplánování odvětvových oblastí (krizové plánování, civilní nouzové plánování).

Plán obrany je tvořen souborem dokumentů, které stanovují opatření a postupy k zajišťování obrany státu a ke splnění požadavků na zabezpečení mezinárodních smluvních závazků o společné obraně, včetně podílu OS ČR na činnostech mezinárodních organizací ve prospěch míru, účasti na mírových operacích a jejich podílu při záchranných pracích a při plnění humanitárních úkolů.

Plán obrany zahrnuje tyto dokumenty³:

- a) Plány činností státu při zajišťování obrany ČR před vnějším napadením nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení;
- b) Přehled sil a prostředků a plán jejich doplňování;
- c) Plán hospodářské mobilizace;
- d) Plán nezbytných dodávek;
- e) Plán operační přípravy státního území;
- f) Koncepty předběžných operačních plánů a stálých operačních plánů;
- g) Seznam opatření a katalog opatření pro Národní systém reakce na krize;⁴
- h) Manuál systému reakce na krize.

Plán obrany umožňuje vládě ČR koordinovat činnost státu, státních orgánů a v rámci realizace krizových opatření při bezprostřední hrozbě vzniku konkrétní krizové situace a v jejím průběhu (SOS aVS). Plán obrany se zpracovává v době míru. Jeho použití je variantní podle konkrétní krizové situace.

Rozsah a struktura dokumentace pro řešení konkrétní krizové situace závisí na míře využitelnosti předem připraveného Plánu obrany a může být provedeno také formou upřesňujících opatření vlády (BRS) k tomuto plánu.

³ § 2 Nařízení vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu

⁴ Na základě usnesení BRS č. 50 ze dne 6. června, 2005 změněn původní název uvedený v § 2 písm. g) Nařízení vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu

Plán obrany je zpracován v souladu se zákonem č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

Plán obrany se zpracovává na čtyřleté období, schvaluje jej vláda.

Za zpracování Plánu obrany a jeho aktualizaci odpovídá vládě MO.

3.1.1. Struktura a obsah jednotlivých dokumentů Plánu obrany:

a) Plány činností státu při zajišťování obrany ČR před vnějším napadením nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení

Dokument tvoří:

1. Scénáře použití OS ČR

Scénáře použití OS ČR popisují a určují předpokládanou činnost OS ČR při obraně státu. MO provádí podle vývoje bezpečnostní situace jejich aktualizaci.

Zpracovávají se na základě:

- analýzy a vyhodnocení vojenských hrozeb a rizik ohrožení ČR (a jejich aktualizace), která mohou přerůst v ozbrojený konflikt vyžadující použití OS ČR,
- závazků a schopností OS ČR k obraně ČR a společné obraně v souladu se Severoatlantickou smlouvou a závazky vůči EU.

Jedná se o scénáře pro:

- operace kolektivní obrany teritoria NATO a EU,
- operace na prosazení míru mimo teritorium NATO a EU,
- operace na podporu a udržení míru mimo teritorium NATO a EU,
- humanitární operace mimo teritorium NATO a EU.

Scénáře zpracovává MO. Obsahují popis stávajících vojenských hrozeb a způsob reakce OS ČR k eliminaci rizika z ní plynoucího.

2. Plán činnosti Ministerstva obrany při zajišťování obrany

Plán činnosti vymezuje zásadní úkoly a opatření MO, které jsou plněny za SOS a VS.

Plán činnosti obsahuje:

I. Systém velení a řízení při použití OS ČR k obraně ČR a plnění smluvních závazků.

V systému jsou vymezeny:

- úloha a místo jednotlivých stupňů velení a řízení do úrovně operačního stupně
- a krajů, rozsah jejich pravomocí a odpovědností, opatření ke způsobu činnosti,
- dislokace míst velení a řízení (pracovišť) do úrovně operačního stupně a krajů, způsob zaujetí a aktivace a opatření k jejich zodolnění (netýká se míst velení zaujímaných vojsky při vedení bojové činnosti),
- způsob ochrany míst velení a řízení,
- opatření pro zřizování záložních (chráněných i nechráněných) pracovišť,
- chráněná místa velení a řízení (pracoviště),
- komunikační a informační systémy pro velení a řízení a způsob jejich zálohování.

System velení a řízení zpracovává MO v součinnosti s Ministerstvem vnitra (MV). Dokument obsahuje textový popis systému velení a řízení, schéma rozmístění pracovišť v zaujímaných a v záložních místech velení a řízení a schéma organizace komunikačních a informačních systémů a jejich použití.

II. Systém varování, vyrozumění a ochrany při použití zbraní hromadného ničení a konvenčních prostředků s velkým ničivým účinkem

Obsah dokumentu je zaměřen na provázanost „Jednotného systému varování a vyrozumění“ se „Systémem zjišťování, předávání, vyhodnocování a využívání údajů o radiační, chemické a biologické situaci“ a systémem „Ochrany proti zbraním hromadného ničení OS ČR“.

Systém zahrnuje opatření:

1. ke zjišťování, předávání, vyhodnocování a využívání údajů o radiační, chemické a biologické situaci,
2. k včasnému varování obyvatelstva před hrozícím nebo nastalým nebezpečím,
3. vyrozumění orgánů krizového řízení a složek IZS o hrozícím nebo nastalém nebezpečí,
4. k ochraně obyvatelstva proti ZHN,
5. k varování vojsk, která vedou bojovou činnost na teritoriu,
6. k ochraně vojsk proti ZHN.

Opatření pod čísly 1.- 4. zpracovává MV v součinnosti s MO, Ministerstvem zdravotnictví (MZdr), Ministerstvem zemědělství, Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem životního prostředí, Správou státních hmotných rezerv a Státním úřadem pro jadernou bezpečnost (SÚJB).

Opatření pod čísly 5. - 6. zpracovává ministerstvo v součinnosti s MV, MZdr a SÚJB.

III. Požadavek Ministerstva obrany na zpracovatele dílčích plánů obrany

Dokument zahrnuje požadavky MO na zpracovatele dílčích plánů obrany pro zabezpečení potřeb OS ČR za SOS a VS.

V oblasti vyžadování a zajišťování ostatních věcných prostředků, tj. od právnických a fyzických osob, se v míru zpracovávají požadavky ve formě „Souhrnné bilance věcných prostředků k zabezpečení OS ČR“.

Za SOS a VS (v míru po identifikaci hrozby) se požadavek zpracuje již ve formě „Požadavku Ministerstva obrany na určení věcných prostředků“. V oblasti vyžadování a zajišťování ostatních věcných prostředků, tj. od právnických a fyzických osob, se v míru zpracují požadavky ve formě „Souhrnné bilance věcných prostředků k zabezpečení OS ČR“.

Požadavek zpracovává MO ve formě tabulky a textové části a zasílá jej zpracovatelům dílčích plánů obrany.

3. Plány činnosti zpracovatelů dílčích plánů obrany při zajišťování obrany státu

Plány činnosti zpracovatelů jsou součástí dílčích plánů obrany. MO soustřeďuje plnění požadavků k zabezpečení potřeb OS ČR a zpracovává přehledový dokument.

b) Přehled sil a prostředků a plán jejich doplňování

Dokument tvoří:

1. Přehled sil a prostředků Ministerstva obrany

Uvádí síly a prostředky, které jsou vyčleněny podle scénářů a prostředků k eliminaci vojenského ohrožení a plnění smluvních závazků s uvedením jejich počtů, vybavení a možností.

Dokument obsahuje:

- ❑ Přehled sil a prostředků mírové organizační struktury OS ČR,
- ❑ Přehled sil a prostředků mobilizačně rozvinovaných a vytvářených útvarů,
- ❑ Plán rozvinutí OS ČR,
- ❑ Soubornou evidenci věcných prostředků určených k zabezpečení OS ČR.

2. Přehled sil a prostředků zpracovatelů dílčích plánů obrany a přehled sil a prostředků, které uvolňují nebo požadují ke svému doplnění za SOS anebo za VS

Přehled vychází z požadavků specifikovaných MO a z vlastních úkolů zpracovatelů vyplývajících z dané působnosti.

MO na základě podkladů zpracovatelů zpracovává „Souhrnný přehled sil a prostředků zpracovatelů a přehled sil a prostředků, které uvolňují nebo požadují ke svému doplnění za SOS anebo za VS“.

c) Plán hospodářské mobilizace

Plán je tvořen jednotlivými Plány hospodářské mobilizace příslušných ústředních správních úřadů (MO, MV, MS, MF), kterým je svěřena pravomoc k řízení OS ČR, respektive ozbrojených bezpečnostních sborů, zpracovaných na základě požadavků OS ČR, respektive ozbrojených bezpečnostních sborů.

Plány vychází z požadavků k zajištění mobilizačních dodávek pro zabezpečení mobilizačního rozvinutí a činnosti OS ČR, respektive ozbrojených bezpečnostních sborů za SOS a VS.

Plány se zpracovávají podle zvláštního právního předpisu⁵ v rámci dvouletého plánovacího cyklu vytváření civilních zdrojů k zajištění bezpečnosti ČR.

Za zpracování odpovídá příslušný ústřední správní úřad. Plán za ústřední správní úřad schvaluje odpovědný ministr. Formát plánu a obsah je uveden v Metodice činnosti při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy (ústřední správní úřady, jiné správní úřady), vydané SSHR (2003). Plán je jedenkrát za dva roky (na konci sudého roku) upřesněn nebo podle rozsahu změn zpracován nově.

d) Plán nezbytných dodávek

Plán nezbytných dodávek sumarizuje požadavky na zajištění dodávky pro uspokojení základních životních potřeb, podporu činnosti hasičských záchranných sborů a havarijních služeb a podporu výkonu státní správy pro plnění činností za SOS a VS. Obsahuje aktuální seznam nezbytných dodávek a přehled jejich dostupných dodavatelů.

Je tvořen:

1. Plánem nezbytných dodávek Ministerstva obrany

2. Plány nezbytných dodávek zpracovatelů dílčích plánů obrany

Obsah plánu je stanoven SSHR⁶ a je zpracováván jako samostatná část Krizového plánu. Plány nezbytných dodávek jsou zpracovávány v elektronické podobě. Naplňovány a průběžně aktualizovány jsou s využitím informačního systému pro plánování civilních zdrojů ARGIS.

⁵ § 9 vyhlášky SSHR č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy

⁶ § 2 vyhlášky SSHR č. 498/2000Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy

e) Plán operační přípravy státního území České republiky

Plán operační přípravy státního území ČR (OPSÚ ČR) v určeném časovém úseku popisuje a konkretizuje činnosti a opatření OPSÚ ČR v návaznosti na zásady a postupy stanovené v Koncepti OPSÚ ČR. Cílem opatření je vytvořit na území státu nezbytné podmínky pro splnění úkolů ozbrojených sil a zabezpečení potřeb obyvatelstva.

MO k realizaci úkolů OPSÚ ČR předává ostatním zpracovatelům potřebné dokumenty a výpisy ze souvisejících dokumentů k přípravě jejich dílčích plánů obrany.

Plán OPSÚ zahrnuje:

1. Textovou část a přílohou část.

2. Samostatné souhrnné přehledy:

- ◆ Souhrnný přehled objektů důležitých pro obranu státu (ODOS),
- ◆ Souhrnný přehled objektů, které mohou být napadeny (OMN).

Návrh Plánu OPSÚ ČR zpracovává a jeho aktualizaci provádí MO v součinnosti s ostatními zpracovateli, kteří předkládají podklady za oblast své působnosti. Plán předkládá MO cestou BRS na jednání vlády ke schválení.

Přehledy objektů navrhovaných k určení za ODOS jsou vládě předkládány samostatně. Stav OPSÚ ČR se vyhodnocuje ve Zprávě o zajištění obrany ČR a ve Zprávě o stavu zajištění bezpečnosti ČR. Pravidelná aktualizace Plánu OPSÚ ČR je prováděna 1x za 4 roky.

f) Koncepty předběžných operačních plánů a stálých operačních plánů

Dokument obsahuje:

1. Předběžné operační plány

Plány se zpracovávají na pravděpodobná vojenská ohrožení a plnění smluvních závazků podle scénářů, které jsou vytvořeny na základě vyhodnocených bezpečnostních hrozeb a z nich vyplývajících rizik.

Rozsah jejich zpracování musí umožňovat v specifikování požadavků na OS ČR a na ostatní oblasti stanovené obsahem Plánu obrany.

2. Stálé operační (obránné) plány

Plány se zpracovávají na definované druhy vojenského ohrožení stanovené na základě analýzy při vyhodnocení bezprostředního ohrožení ČR nebo členské země NATO.

V současné době nebyla vyhodnocena žádná bezpečnostní hrozba, která by vyžadovala zpracování předběžných operačních plánů a stálých operačních plánů z hlediska použití OS ČR nebo sil NATO k zajištění obrany ČR.

Předběžné operační plány a stálé operační (obránné) plány zpracovává MO v úzké součinnosti s NATO.

g) Seznam opatření a katalog opatření pro Národní systém reakce na krize

Dokument tvoří:

1. Seznam opatření pro Národní systém reakce na krize (Seznam opatření pro NSRK)

V Seznamu opatření pro NSRK je uveden přehled nezbytných opatření, která bude ČR přijímat při vzniku vojenských i nevojenských krizových situací, a to i ve vztahu k **NATO systému**

reakce na krize (NATO Crisis Response System /NCRS/). Seznam opatření pro NSRK je podkladem pro zpracování Katalogových listů.

Seznam opatření pro NSRK zahrnuje:

- ❑ opatření k předcházení vzniku, resp. omezení možností vzniku bezprostředně hrozící krizové situace a jejich potencionálních následků,
- ❑ opatření k zajištění činnosti při vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, SOS nebo VS,
- ❑ opatření a činnost státu související s použitím jeho disponibilních sil, prostředků a zdrojů při řešení vzniklé krizové situace.

Seznam opatření pro NSRK zpracovává MO a MV v součinnosti se zpracovateli a předkládá jej ke schválení na jednání BRS a zabezpečuje jeho pravidelnou aktualizaci.

2. Katalog opatření pro Národní systém reakce na krize („Katalog opatření“)

V Katalogu opatření jsou uvedeny informace a procedury k zajištění jednotného postupu výkonných prvků bezpečnostního systému ČR při řešení vojenských i nevojenských krizových situací. Katalog opatření se skládá z Katalogových listů zpracovatelů ve kterých je rozpracována realizace oblastí uvedených v Seznamu opatření.

Katalog opatření zpracovává MO a MV na základě podkladů od zpracovatelů.

h) Manuál systému reakce na krize

Manuál systému reakce na krize (NCRSM - NATO Crisis Response System Manual) je alianční dokument, který přehledným způsobem popisuje systém krizového řízení NATO, jednotlivé fáze tohoto procesu a stanovuje procedury pro realizaci opatření, umožňujících včasnou, koordinovanou a přehledným, selektivním způsobem organizovanou reakci na možné krize.

NCRSM slouží jako základ pro vytvoření národního systému reakce na krize. NCRSM. Je pravidelně aktualizován na mezinárodních konferencích „NCRS“. Aktualizaci NCRSM zabezpečuje MO.

Samostatná část Plánu obrany

Samostatnou část Plánu obrany⁷ tvoří za SOS vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a za VS krizové plány zpracované podle zvláštního právního předpisu.⁸ Jedná se o:

Krizový plán Ministerstva obrany

Jeho součástí jsou Plány (operační plány) na použití OS ČR při plnění asistenčních úkolů při krizových situacích nevojenského charakteru na území ČR.

Krizové plány zpracovatelů

Krizové plány jsou zpracovány v souladu se zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). Jejich součástí je dílčí plán obrany ve kterém jsou v oblasti působnosti těchto orgánů zapracovány požadavky MO při použití OS ČR k zajištění obrany ČR a vlastní úkoly k činnosti k zajištění obrany ve stanovené odpovědnosti a způsob jejich zabezpečení.

Krizové plány zpracovatelů jsou uloženy u zpracovatelů. Za SOS a za VS se předkládají v elektronické podobě MO.

⁷ § 9a odst. 3 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

⁸ zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

Přílohová část Plánu obrany

Přílohou část Plánu obrany tvoří další pomocná dokumentace zpřesňující jeho obsah (např. plány spojení, Geografické a hydrometeorologické zabezpečení, aj.).

3.2. Dílčí plány obrany

Ministerstva, další ústřední správní úřady, Česká národní banka a krajské úřady zpracovávají (dále jen „zpracovatelé“) zpracovávají za oblast své působnosti podklady pro tvorbu Plánu obrany, jimiž jsou zejména údaje uváděné v krizových plánech zpracovatelů podle zvláštního právního předpisu,⁹ zhodnocení rizik ohrožení státu, návrh finančního zabezpečení a dalších opatření pro splnění úkolů v míru, za SOS nebo za VS, požadavky na určení věcných prostředků a požadavky na určení osob k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu.¹⁰

Zpracovatelé poskytují MO vyžádané údaje z jejich Krizového plánu a podklady pro tvorbu Plánu obrany pro informaci a potřeby koordinace. Navrhují MO a jiným zpracovatelům opatření z oblasti své působnosti k zajišťování obrany státu a způsob jejich realizace.

Zpracovatel do 6 měsíců ode dne schválení Plánu obrany nebo ode dne jeho aktualizace rozpracuje úkoly z Plánu obrany v oboru své působnosti do svého dílčího plánu obrany.¹¹

Dílčí plán obrany¹² je plánovací dokument, který popisuje činnost zpracovatelů při zajišťování obrany České republiky, v závislosti na oblasti působnosti¹³ a na úkolech zpracovatelů stanovených v Plánu obrany a zvláštním právním předpisem.¹⁴

Dílčí plán obrany zpracovatele obsahuje tyto dokumenty:¹⁵

- a) plán činnosti při zajišťování obrany státu,
- b) přehled sil a prostředků zpracovatele a přehled sil a prostředků, které uvolňuje nebo požaduje ke svému doplnění za stavu ohrožení státu anebo za válečného stavu,
- c) finanční zabezpečení opatření k zajišťování obrany státu,
- d) Katalog opatření pro Národní systém na krizi,
- e) dokumentaci potřebnou pro realizaci opatření souvisejících se zajišťováním obrany státu a činnosti zpracovatele za SOS nebo VS.

3.2.1. Struktura a obsah jednotlivých dokumentů dílčího plánu obrany:

a) plán činnosti při zajišťování obrany státu

Plán tvoří:

1. Požadavky Ministerstva obrany na zpracovatele

Obsahuje požadavky MO na zpracovatele ve prospěch zabezpečení potřeb OS ČR za SOS a VS.

⁹ Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon, ve znění pozdějších předpisů)

¹⁰ § 3 Nařízení vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu

¹¹ § 4 Nařízení vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu

¹² Dílčí plán obrany lze výjimečně v tomto případě považovat za „operační plán“, podle § 15 odst. 3, písm. d) Nařízení vlády č. 36/2003 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb.,

¹³ např. Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů; zákon č. 129/2000 Sb., o krajích

¹⁴ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky ve znění pozdějších předpisů

¹⁵ § 4 odst (2) Nařízení vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu

V oblasti vyžadování a zajišťování ostatních věcných prostředků, tj. od právnických a fyzických osob, se v míru zpracovávají požadavky ve formě „Bilance věcných prostředků k zabezpečení OS ČR“. Dokument je zpracován po krajích.

Za SOS a VS (v míru po identifikaci hrozby) se požadavek zpracuje již ve formě „Požadavku Ministerstva obrany na určení věcných prostředků pro daný kraj“.

2. Plán činností zpracovatele

Plán obsahuje:

- působnost zpracovatele za SOS a VS,
- rozpracování vlastních úkolů vyplývajících z působnosti k zajišťování obrany státu za SOS a VS,
- zásady, postupy a opatření k plnění potřeb OS ČR pro eliminaci vojenského ohrožení,
- rozpracování úkolů a opatření z Plánu OPSÚ,
- pracoviště, ze kterých je činnost řízena.

b) přehled sil a prostředků zpracovatele a přehled sil a prostředků, které uvolňuje nebo požaduje ke svému doplnění za SOS anebo za VS

Přehled obsahuje:

- síly a prostředky, které jsou k dispozici v míru (z hlediska potřeb zpracovatele uvedených v krizovém plánu¹⁶) s uvedením základních technických dat a možnosti použití,
- síly a prostředky, které je nutno pro činnost zpracovatele doplnit nebo uvolnit

Dokument tvoří:

1. Přehled sil a prostředků v míru

V přehledu jsou uvedeny síly a prostředky, které má zpracovatel k dispozici a mohou být neprodleně zasazeny k plnění opatření za SOS a VS („mírová“ organizační struktura sil a prostředků).

2. Přehled uvolňovaných a doplňovaných sil a prostředků

V přehledu jsou uvedeny síly a prostředky, které je třeba k plnění opatření za SOS a VS doplnit a způsob jejich získání a seznam uvolňovaných sil a prostředků. Přehled uvolňovaných a doplňovaných sil a prostředků vychází z „válečné“ organizační struktury sil a prostředků.

3. Plán nezbytných dodávek¹⁷

Plán se zpracovává podle zvláštního právního předpisu¹⁸ a vždy obsahuje:

- Seznam požadovaných nezbytných dodávek,
- Seznam nezajištěných nezbytných dodávek,
- Přehled dodavatelů nezbytných dodávek.

Plán nezbytných dodávek vychází z úkolů pro zabezpečení za SOS a VS. Zpracován je v přílohové části krizového plánu.

¹⁶ § 15 odst. 3, písm. a) Nařízení vlády č. 36/2003 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 462/2000 sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

¹⁷ § 6 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. c), § 7 písm. a) zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů

¹⁸ § 2 vyhlášky SSHR č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy

Formát dokumentu a obsah je uveden v Metodice činnosti při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy (ÚSÚ, jiné správní úřady, KrÚ, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, určené obce), vydané SSHR (2003).

Plán nezbytných dodávek je zpracováván v elektronické podobě. Naplňován a průběžně aktualizován¹⁹⁾ je s využitím informačního systému pro plánování civilních zdrojů ARGIS.

4. Přehled sil a prostředků k ochraně vyhodnocených objektů, které mohou být napadeny (OMN)²⁰

V přehledu jsou uvedeny síly a prostředky, které jsou určeny k ochraně OMN. Výchozím dokumentem pro zpracování je Přehled sil a prostředků zpracovatele a Přehled OMN.

c) Finanční zabezpečení opatření k zajišťování obrany státu²¹

Finanční zabezpečení zahrnuje:

1. Objem finančních prostředků potřebných k zajištění přípravy a realizace opatření souvisejících se zajišťováním obrany státu

Objem finančních prostředků k zajištění přípravy a realizaci opatření se stanovuje v rozpočtu kapitoly zpracovatele na příslušný rok, jako dílčí specifický ukazatel.

Kalkulace nákladů zahrnuje výdaje na:

- personální přípravu,
- přípravu dokumentace,
- vybavení pracoviště krizového řízení nebo jeho údržba, včetně záložního pracoviště a náklady související s jeho zaujetím,
- zajištění stanovených informačních systémů,
- plnění úkolů OPSÚ,
- aplikace právních norem krizové legislativy,
- zajištění součinnostních cvičení resortních služeb apod.

2. Způsob financování za SOS a VS

Finanční výdaje spojené s obranou státu za SOS a za VS hradí stát. Zpracovatelé dílčích plánů obrany předkládají Ministerstvu financí údaje potřebné pro vypracování návrhu mimořádného státního závěrečného účtu a návrhu nouzového státního rozpočtu na zbytek roku po vyhlášení SOS a návrhu válečného státního rozpočtu po vyhlášení VS²²⁾.

d) Katalog opatření pro Národní systém reakce na krize

Dokument tvoří:

- Přehled úkolů vyplývajících pro zpracovatele ze Seznamu opatření pro Národní systém reakce na krize,
- Katalogové listy z oblasti působnosti zpracovatele. Katalogové listy rozpracovávají opatření do větších podrobností.

¹⁹ § 1 odst. 6, vyhlášky č. 498/2000 Sb., o plánování a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy

²⁰ § 7 písm. a) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

²¹ § 6 odst. 2 písm. b) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

²² §§ 8, 31, 32 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů

Dílčí plán obrany krajského úřadu dále obsahuje²³:

- a) opatření k zabezpečení mobilizace ozbrojených sil za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu,
- b) rozpis úkolů, které v jeho správním obvodu při zajišťování obrany státu plní jednotlivé obce s rozšířenou působností,
- c) rozsah součinnosti a spolupráce při plnění úkolů při zajišťování obrany státu v jeho správním obvodu.

3.2.2. Struktura a obsah jednotlivých dokumentů dílčího plánu obrany zpracovávaných jen krajskými úřady:

a) Opatření k zabezpečení mobilizace OS ČR za SOS nebo za VS²⁴

Dokument tvoří:

- Textová část ve které jsou konkretizována opatření požadovaná OS ČR k zabezpečení jejich mobilizace,
- Souborná evidence o určených věcných prostředcích a jejich vlastnících pro zajišťování obrany státu za SOS a za VS,²⁵
- Souborná evidence o fyzických osobách určených za SOS a za VS k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci²⁶.

b) Rozpis úkolů, které v jeho správním obvodu při zajišťování obrany státu plní jednotlivé obce s rozšířenou působností

V dokumentu jsou konkretizována opatření Krajského úřadu (KrÚ) k zabezpečení úkolů a opatření plněná KrÚ a obecními úřady obcí s rozšířenou působností (ObÚ ORP)²⁷. KrÚ na základě svých působností určují způsob a rozsah plnění úkolů k zajišťování obrany státu a stanovují požadavky ke splnění opatření ObÚ ORP.

Dokument obsahuje:

- rozpis konkretizovaných úkolů a opatření stanovených ObÚ ORP vyplývajících z působnosti KrÚ,
- stanovení rozsahu a způsobu plnění úkolů ObÚ ORP, které jsou jim určeny zákonem²⁸,
- způsob řízení evakuace obyvatel a zabezpečení jejich nezbytných životních potřeb, podle svojí působnosti²⁹,
- další opatření k zajištění obrany státu.

c) Rozsah součinnosti a spolupráce při plnění úkolů při zajišťování obrany státu v jeho správním obvodu

V dokumentu jsou konkretizována opatření KrÚ vyžadující součinnost a spolupráci k zabezpečení jejich plnění k zajišťování obrany státu. Dokument stanovuje způsob a rozsah

23 § 4 odst (3) Nařízení vlády č. 51/2004 Sb., o plánování obrany státu

24 § 7 písm. b, c) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

25 § 7 písm. f) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

26 § 7 písm. f) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

27 § 7, § 7a zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

28 § 7a zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

29 § 7 písm. d) zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

plnění těchto opatření, výběr osob a subjektů hospodářské mobilizace se kterými je nutno pro zabezpečení OS ČR a ozbrojených sborů navázat součinnost. Obsahuje způsob jednání a kontakty na vybrané osoby a subjekty. Uvádí rovněž způsob spolupráce s vojenskými útvary dislokovanými na území správního obvodu nebo s vojsky, která vedou na teritoriu bojovou činnost.

Dokument obsahuje:

- ❑ opatření k zabezpečení OS ČR a ozbrojených sborů s údaji, které zajišťují součinnost a spolupráci při jejich plnění (výběr osob, kontakty způsob jednání),
- ❑ způsob součinnosti s vojenskými útvary dislokovanými (působícími) na území správního obvodu.

3.2.3. Úkoly obecních úřadů obcí s rozšířenou působností při zajišťování obrany státu

Obecní úřady obcí s rozšířenou působností plánují, v rozsahu stanoveném krajským úřadem, opatření k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatel, fungování státní správy a samosprávy a zabezpečení mobilizace OS ČR za SOS nebo VS. Dále plní úkoly stanovené v § 7a zákona č. 222/1999 Sb.

3.3. Vztah ke krizovému řízení

Krizové plány zpracované podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů) tvoří za SOS vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a za VS **samostatnou část Plánu obrany** (§ 9a odst. 3 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.).

3.4. Prověřování plánů

Reálnost naplánovaných opatření pro zabezpečení obrany státu, zakotvených v Plánu obrany a v dílčích plánech obrany prověřuje MO minimálně jedenkrát za tři roky formou cvičení nebo při cvičeních orgánů krizového řízení.

Prověření většího rozsahu³⁰ lze provést jen uloží-li to vláda usnesením.

3.4.1. Zásady prověřování opatření pro zabezpečení obrany státu - cvičení orgánů krizového řízení

Cvičení je základní formou přípravy orgánů krizového řízení (KŘ) k činnosti při řešení krizových situací.

Cíle cvičení:

Cvičení musí plnit jeden nebo více z následujících cílů:

- ❑ zdokonalovat připravenost členů orgánů KŘ pro jejich činnost při řešení krizových situací a zejména ověřovat opatření pro rychlý a efektivní přechod na činnost za krizové situace,
- ❑ ověřovat metodiky práce orgánů KŘ pro řešení krizových situací a získávat poznatky pro zlepšování pracovních postupů a součinnostních vazeb,

³⁰ § 41 odst. 2 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

- ❑ ověřovat využitelnost informačních a komunikačních vazeb orgánů KŘ,
- ❑ vyhodnocovat připravenost orgánů KŘ podílet se na řešení krizových situací,
- ❑ ověřovat reálnost zpracovaných typových a operačních plánů a získávat poznatky pro jejich upřesnění a doplnění,
- ❑ zkušebně ověřovat nové metody, činnosti, složení a také prostředky orgánů KŘ pro řešení krizových situací.

Obsahové zaměření cvičení

Obsahem cvičení může být procvičování činnosti orgánů KŘ při řešení:

- ❑ vojenských krizových situací,
- ❑ nevojenských krizových situací.

Odpovědnost za organizaci cvičení

Za organizaci cvičení k řešení vojenských krizových situací nese odpovědnost:

- ❑ na ústřední úrovni ministr obrany,
- ❑ na krajské úrovni ředitel KVV.

Za organizaci cvičení k řešení nevojenských krizových situací nese odpovědnost:

- ❑ na ústřední úrovni ministr vnitra,
- ❑ na krajské úrovni vedoucí krajského úřadu,
- ❑ na úrovni obce starosta.

Zpracování dokumentů

Pro cvičení se zpracovávají tyto dokumenty:

Výchozí údaje pro cvičení představují konkretizaci a aktualizaci údajů z plánu organizace cvičení k době zahájení přípravy.

Harmonogram přípravy cvičení připravuje zpracovatel a schvaluje vedoucí orgánu odpovědného za přípravu cvičení. Harmonogram zahrnuje opatření nezbytná k zabezpečení včasné a úplné přípravy cvičení s vymezením lhůt a odpovědnosti za jejich plnění.

Záměr cvičení stanovuje základní rámec cvičení a je podkladem pro zpracování Plánu provedení cvičení.

Plán provedení cvičení je souhrnným dokumentem vytvářejícím podmínky pro organizované provedení cvičení, splnění stanovených cílů, procvičení všech učebních úkolů a zabezpečení efektivního řízení cvičení.

Zabezpečení řízení a vyhodnocení cvičení

Řízení cvičení je souhrn aktivit řídicích orgánů cvičení zaměřených na vytvoření podmínek ke splnění cílů cvičení a procvičení stanovených úkolů. K zabezpečení řízení a vyhodnocení cvičení se zřizuje

Ředitelství cvičení. Zprávu o výsledcích cvičení do 1 měsíce po ukončení cvičení předkládá řídicí cvičení bezpečnostní radě, na jejíž úrovni je cvičení organizováno.

4. KRIZOVÝ MANAGEMENT V MINISTERSTVU OBRANY

Krizové plánování a řízení v ČR vychází především ze zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). Za koordinaci krizového plánování a řízení při řešení tzv. nevojenských krizových situací odpovídá MV, za koordinaci krizového plánování a řešení situací souvisejících se zajišťováním obrany před vnějším napadením odpovídá MO. Za přípravu a zajišťování obrany státu odpovídá vláda ČR (§ 4 zákona č. 222/1999 Sb.).

4.1. Typy krizových situací

□ Krizové situace vojenského charakteru

MO je koordinujícím orgánem pro přípravu na řešení a pro řešení krizových situací vojenského charakteru vzniklých v souvislosti s:

- ◆ násilnými akcemi subjektů cizí moci za použití vojenských sil proti chráněným zájmům státu, zpravidla jako reakce na zapojení ČR do mezinárodních mírových a humanitárních misí nebo plnění spojeneckých závazků v zahraničí,
- ◆ rozsáhlou a závažnou diverzní činností spojenou se zjevnou přípravou vojenské agrese cizí moci,
- ◆ vnějším vojenským napadením státu,
- ◆ plněním spojeneckých závazků v zahraničí,
- ◆ ohrožením základních hodnot demokracie, svobody, životů a zdraví občanů v jiných zemích takového rozsahu, že dojde k ohrožení bezpečnosti mezinárodního prostředí a nutnosti nasazení ozbrojených sil k provedení mezinárodní mírové operace, do které by byly zapojeny OS ČR.

□ Krizové situace nevojenského charakteru

Síly a prostředky MO se dále v zákonem stanovených případech podílejí pod koordinací Ministerstva vnitra na řešení krizových situací nevojenského charakteru vzniklých:

- ◆ při ohrožení veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti ČR velkého rozsahu,
- ◆ v důsledku ohrožení ekonomické bezpečnosti ČR,
- ◆ v důsledku jiného ohrožení zdraví a životů velkého počtu osob, majetků a životního prostředí velkého rozsahu, zejména v souvislosti s haváriemi a živelními pohromami,
- ◆ při ohrožení základních hodnot demokracie, svobody, životů a zdraví občanů v jiných zemích takového rozsahu, že je nutné a účelné za účasti ČR okamžitě poskytnout mezinárodní humanitární materiální pomoc, vyslat civilní humanitární pracovníky, nasadit zahraniční policejní nebo záchranné síly a prostředky.

4.2 Charakteristika organizace krizového řízení v Ministerstvu obrany

MO je podle § 16 zákona č. 2/1969 Sb., (kompetenční zákon) ústředním orgánem státní správy zejména pro zabezpečování obrany ČR, řízení AČR a správu vojenských újezdů. Řídí a koordinuje plnění úkolů vyčleněných sil a prostředků AČR při záchranných pracích.

MO řídí ministr obrany ČR jako člen vlády ČR. Odpovídá za jeho činnost. Tato činnost je stanovena obecně závaznými právními předpisy a ve Statutu Ministerstva obrany a v platném Organizačním řádu MO. V těchto dokumentech je stanovena organizační struktura MO a působnost jeho jednotlivých organizačních útvarů. Jsou zde vymezeny jejich vzájemné vztahy, stanoveny povinnosti, odpovědnost a pravomoc jednotlivých služebních orgánů a vedoucích zaměstnanců. Tyto dokumenty jsou závazné pro všechny vojáky z povolání a občanské zaměstnance MO.

Obecné zásady činnosti, vzájemné vazby, odpovědnost a pravomoc jednotlivých vedoucích zaměstnanců jsou uplatňovány i za krizových stavů.

4.3. Součinnost Ministerstva obrany s civilním sektorem

MO a AČR se podílejí:

- ❑ **na plnění úkolů PČR** při zajišťování ochrany státních hranic nebo plnění úkolů služby pořádkové policie anebo ochranné služby, pokud síly a prostředky PČR nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, zejména v souvislosti s:
 - ◆ rozsáhlými migračními vlnami,
 - ◆ ohrožením demokratických základů státu, zejména narušením zákonnosti velkého rozsahu,
 - ◆ násilnými akcemi subjektů cizí moci spojenými s použitím nevojenských sil proti chráněným zájmům státu, zpravidla jako reakce na zapojení ČR do mezinárodních mírových a humanitárních misí nebo na plnění spojeneckých závazků v zahraničí,
 - ◆ aktivitami mezinárodního zločinu nebo mezinárodního terorismu velkého rozsahu,
 - ◆ hrozbou nebo provedením závažných teroristických akcí,
 - ◆ nekontrolovatelným nárůstem závažné majetkové a násilné kriminality.
- ❑ **na záchranných pracích při likvidaci následků pohrom nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životního prostředí velkého rozsahu, zejména v souvislosti s:**
 - ◆ radiačními haváriemi, haváriemi způsobenými vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a dalšími technickými a technologickými haváriemi,
 - ◆ havarijním znečištěním vodních zdrojů, ovzduší a přírodního prostředí,
 - ◆ povodněmi a ostatními živelními pohromami,
 - ◆ hromadnými onemocněními a epidemiemi lidí,
 - ◆ hromadnými nákazami hospodářských zvířat.
- ❑ **na zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí** (nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění nařízení vlády č. 527/2002 Sb.).
- ❑ **na odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky.**

4.4. Krizová rizika a zajištění krizových opatření

MO provádí součinnost při těchto typech krizových situací nevojenského charakteru:

POŘ. ČÍSLO	TYP KRIZOVÉ SITUACE (DRUH RIZIKA)	GESCE	SOUČINNOST
1	Povodně velkého rozsahu	MŽP+MV	MO, MD, MZe, MZ, MMR, SSHR
2	Jiné živelní pohromy jako např. rozsáhlé lesní požáry, sněhové kalamity, vichřice, sesuvy půdy, zemětřesení apod.	MV	MO, MD, MZe, MŽP, SSHR
3	Epizootie – hromadné nákazy zvířat	MZe+MZ	MV, MO, SSHR
4	Radiační havárie	MV+SÚJB	MO, MD, MPO, MZ, MMR
5	Havárie velkého rozsahu způsobená vybranými chemickými látkami a chemickými přípravky	MV	MŽP, MO, MPO, MZ, MZe, MMR, MD, SÚJB
6	Jiné technické a technologické havárie velkého rozsahu – požáry, exploze, destrukce nadzemních a podzemních částí staveb	MV	MD, MPO, MO, MZ, ČBÚ
7	Narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně	MZe+MV+MŽP	MO, MPO, MD, SSHR
8	Narušení dodávek potravin velkého rozsahu	MZe+MPO	MO, MV, MD, SSHR
9	Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu	Mze	MO, SSHR, MV, MD, MŽP
10	Narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu	MD	MV, MO, SSHR
11	Migrační vlny velkého rozsahu	MV	MZV, MMR, MO, MZ
12	Narušení zákonnosti velkého rozsahu	MV	MO, MS, BIS, zpravodajské služby

4.5. Krizový plán Ministerstva obrany

Krizový plán MO vychází ze zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů; zákona č. 239/2002 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů; zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky (dále jen zákon č. 219/1999 Sb.); nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb., a dalších souvisejících právních předpisů.

Krizový plán řeší přípravu MO na krizové situace, **které nesouvisí se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a při jejich řešení.** Pro řešení krizové situace související se zajišťováním obrany ČR před vnějším napadením a za válečného stavu se tento krizový plán stává, v souladu s § 9a, odst. 3, zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., samostatnou částí Plánu obrany.

Krizový plán MO obsahuje souhrn plánovacích, metodických a informačních dokumentů, používaných při rozhodovací, řídicí a koordinační činnosti v krizové situaci.

Přílohy Krizového plánu MO:

- Přehled sil a prostředků včetně jejich počtu a využitelnosti;
- Katalog krizových opatření;
- Typové plány (Předběžné operační plány AČR a Stálé operační postupy);
- Povodňové a havarijní plány;
- Pandemický plán;
- Plán nezbytných dodávek;
- Plán hospodářské mobilizace;
- Plán akceschopnosti;
- Plány spojení, MTZ a topografické mapy s vyznačenými riziky.

4.6. Krizový štáb Ministerstva obrany

K zabezpečení plnění úkolů, které vyplývají z působnosti MO při řešení krizových situací byl v souladu s § 9 odst. 1 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů zřízen Krizový štáb Ministerstva obrany (KŠ MO). K podpoře KŠ MO a ve stanovených případech i k podpoře Ústředního krizového štábu (ÚKŠ) bylo zřízeno Společné operační centrum MO (SOC MO).

KŠ MO jako pracovní orgán ministra obrany zejména:

- zabezpečuje přípravu, operativní koordinaci, sledování a vyhodnocování rozhodnutí ministra obrany k zamezení vzniku nebo k řešení vzniklých krizových situací,
- v souvislosti s řešením krizových situací organizuje přípravu a projednává podklady, které jsou určeny k předložení ÚKŠ, BRS, vládě ČR a Parlamentu ČR,
- koordinuje realizaci opatření u MO při jeho uvádění do vyšších stupňů bojové pohotovosti v závislosti od míry a intenzity ohrožení při vyhlášení jednotlivých krizových stavů,
- koordinuje realizaci krizových opatření Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO) u MO,
- koordinuje zpracovávání plánů použití MO při řešení krizových situací a projednává je,
- zabezpečuje rozpracování úkolů vlády ČR, BRS a ÚKŠ k řešení krizových situací do podmínek MO a organizuje kontrolu jejich plnění,
- vytváří rezortní odborné pracovní skupiny (ad hoc) a zajišťuje vyčlenění odborníků z organizačních útvarů MO do mezirezortních pracovních skupin,
- zajišťuje spolupráci s ostatními ministerstvy, jinými ústředními orgány státní správy ČR a správními úřady k vytvoření podmínek pro organizované působení sil a prostředků MO při plnění společných úkolů KŘ,
- koordinuje činnost organizačních celků MO k zabezpečení efektivního působení určených sil a prostředků MO při řešení krizových situací,
- v souladu s rozhodnutím ministra obrany stanovuje a realizuje operativní opatření k řešení krizových situací,

- ❑ vyhodnocuje a kontroluje stav plnění stanovených opatření k řešení krizových situací, stanovuje a navrhuje ministroví obrany opatření k odstranění zjištěných nedostatků v oblasti KŘ u MO,
- ❑ vyhodnocuje vývoj krizové situace a činnost nasazených sil a prostředků MO, zabezpečuje nepřetržitou informovanost ministra obrany o vývoji krizové situace a o přijatých a provedených opatřeních,
- ❑ doporučuje, jaké informace o vývoji krizové situace a přijatá opatření MO budou sděleny veřejnosti, a koordinuje toto sdělení s ministerstvy, jinými ústředními orgány státní správy ČR a správními úřady.

KŠ MO v rámci přípravy na plnění stanovených úkolů:

- ❑ projednává analýzu a hodnocení bezpečnostních hrozeb,
- ❑ projednává před schválením plány, které souvisejí se zajišťováním obrany státu a zapojením MO do řešení krizových situací,
- ❑ projednává a schvaluje pracovní dokumenty, které souvisejí s organizací vlastní činnosti a činností SOC MO.

4.7. Společné operační centrum Ministerstva obrany

SOC MO je organizačním útvarem (zařízením) MO pro podporu KŠ MO, pro plánování zasedání, realizaci a zabezpečení operačního řízení vyčleněných sil a prostředků AČR v krizových situacích. SOC MO dále zabezpečuje plánování vyslání vybraných jednotek AČR do operací v zahraničí včetně národního řízení těchto jednotek za podmínek stanovených Ústavou, ústavními zákony a dalšími právními předpisy. Na základě usnesení vlády ČR č. 33/1999 je předurčeno i k podpoře činnosti UKŠ. **V případě, že intenzita a rozsah krizové situace přesahuje nastavené možnosti SOC MO, na základě rozhodnutí odpovědného funkcionáře MO je SOC MO rozvinuto.**

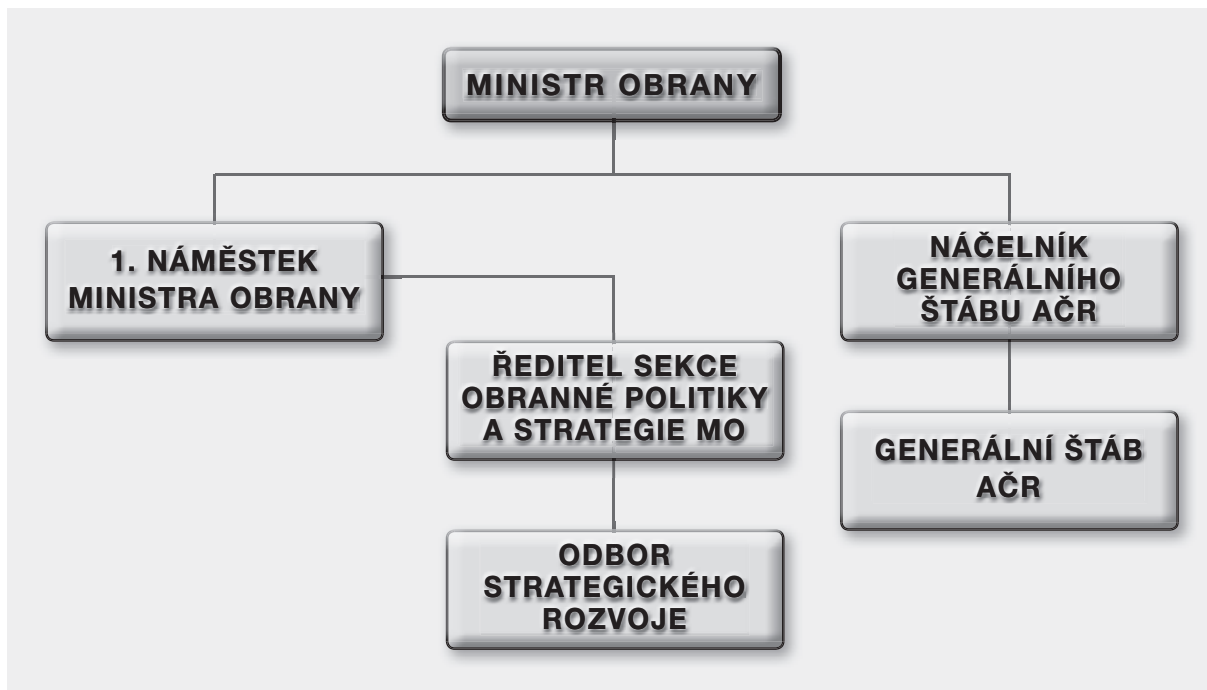
Za krizových stavů zabezpečuje u MO činnost KŠ MO, rozvinuté SOC MO řídí činnost vyčleněných sil prostředků a podílí se na řešení situace. K tomu v souladu se Statutem KŠ MO může podle charakteru krizové situace vytvářet (ad hoc) odborné pracovní skupiny.

Pro řešení krizových situací má SOC MO k dispozici stále hotovostní síly a prostředky vyčleněné k plnění stanovených úkolů na území ČR v časových normách podle stálých operačních postupů. SOC MO vede přehled o situaci v zájmových oblastech světa, v ČR a v AČR. SOC MO zabezpečuje součinnost s NATO, EU, se Stálou delegací ČR při NATO a Stálého zastoupení ČR při EU, s ostatními ústředními správními úřady, jinými správními úřady a orgány územní samosprávy dle určení.

4.8. Orgány krizového řízení podílející se na zabezpečení krizové připravenosti v působnosti Ministerstva obrany

Přípravu MO na řešení krizových situací řídí **ministr obrany**. Pracovním orgánem ministra obrany pro koordinaci přípravy na řešení krizových situací je **Sekce obranné politiky a strategie MO**. Součástí sekce je **Odbor strategického rozvoje**, který je odborným pracovním orgánem MO pro krizové řízení a plánování obrany státu. Do přípravy k řešení krizových situací jsou zapojeny všechny součásti MO. Za krizovou připravenost v rámci AČR odpovídá **náčelník Generálního štábu AČR (NGŠ AČR)**.

Základní schéma orgánů krizového řízení podílejících se na zabezpečení krizové připravenosti v působnosti MO:

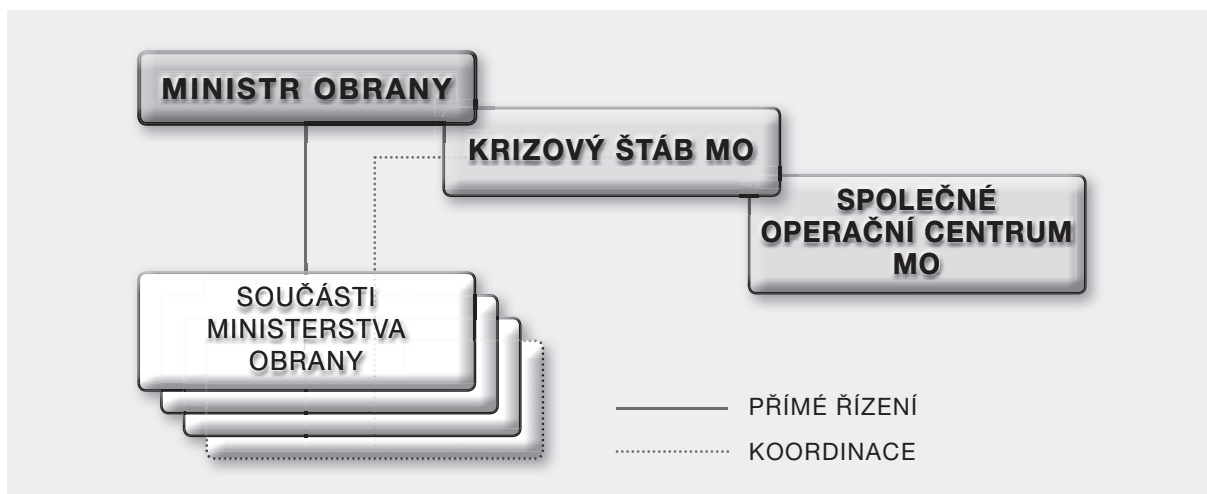

Orgány podílející se na řešení krizových situací v působnosti Ministerstva obrany

V případě hrozby vzniku a po vzniku krizové situace se pracovním orgánem ministra obrany pro zapojení MO do řešení krizové situace stává KŠ MO. KŠ MO koordinuje činnost všech součástí MO, spolupracuje s ÚKŠ a navrhuje ministru obrany opatření k řešení krizové situace.

Činnost krizového štábu podporuje SOC MO, které je zároveň styčným místem MO s ostatními ministerstvy a správními úřady a ČR pro informační vazby s NATO, EU (SITCEN NATO, EU).

Základní schéma orgánů podílejících se na řešení krizových situací v působnosti MO:

Uvedené struktury orgánů KŘ na úrovni MO mají své opodstatnění, jsou plně funkční a jejich postavení je ověřováno v praxi, zejména při cvičeních orgánů KŘ jak v rámci ČR, tak i v rámci NATO a EU. Cvičení NATO a EU (CMX a CME), která probíhají každoročně, tyto závěry jednoznačně potvrzují. Při reálných krizových situacích jsou jednotlivé stupně orgánů KŘ MO aktivovány podle rozsahu krizové situace.

5. POUŽITÍ AČR PŘI MIMOŘÁDNÉ SITUACI NEVOJENSKÉHO CHARAKTERU

5.1. Použití AČR v souladu se zákonem číslo 219/1999 Sb., o ozbrojených silách

OS ČR, zejména jejich hlavní součást AČR, představují rozhodující prvek bezpečnostního systému státu. Jejich posláním a úkoly vychází z Ústavy ČR a dalších zákonů. Podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR je základním úkolem OS ČR připravovat se k obraně České republiky a bránit ji proti vnějšímu napadení.

Dále lze AČR použít:

- ❑ k plnění úkolů PČR při zajišťování ochrany státních hranic nebo k plnění úkolů služby pořádkové policie anebo ochranné služby, pokud síly a prostředky (SaP) PČR nebudou dostatečné k zajištění vnitřního pořádku a bezpečnosti, a to na dobu nezbytně nutnou (§ 14, odstavec 1, písmeno b) zákona č. 219/1999 Sb., a § 50a zákona o PČR),
- ❑ k záchranným pracím při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí nebo k likvidaci následků pohromy (§ 15 – § 17 zákona č. 219/1999 Sb.),
- ❑ k leteckému monitorování pohromy a monitorování radiační a chemické situace (§ 17, zákona č. 219/1999 Sb.),
- ❑ k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky (§ 18 zákona č. 219/1999 Sb.),
- ❑ k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany (§ 19 zákona č. 219/1999 Sb.),
- ❑ k zabezpečení letecké zdravotnické dopravy (§ 21 zákona č. 219/1999 Sb.),
- ❑ k zajištění letecké služby pátrání a záchrany (§ 23 zákona č. 219/1999 Sb.),
- ❑ k zabezpečení letecké přepravy humanitární a zdravotnické pomoci, (§ 24, písmeno a) zákona č. 219/1999 Sb.).

5.2. Použití AČR v souladu se zákonem číslo 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

AČR lze poskytnout na:

- ❑ **plánovanou pomoc na vyžádání** při záchranných a likvidačních pracích jako ostatní složku IZS, vyčleněnými SaP AČR pouze na žádost OPIS GR HZS. SaP jsou nasazovány v souladu s „Dohodou o plánované pomoci na vyžádání“ uzavřené mezi MV/GR HZS ČR a MO/GŠ AČR (§ 21 zákona č. 239/2000 Sb.)
- ❑ **ostatní pomoc složkám IZS.** Tato může být poskytnuta na žádost HZS kraje, krajského úřadu nebo MV při provádění záchranných a likvidačních prací vojenskými útvary a zařízeními OS ČR v souladu s §§ 15, 16 a 18 zákona č. 239/2000 Sb. O jejich nasazení rozhoduje NGŠ AČR.

Na základě vyžádání oprávněných orgánů, podle zákona č. 219/1999 Sb. a zákona č. 239/2000 Sb., mohou být vojáci z povolání, vojáci v záloze – povolání na vojenské nebo na výjimečné vojenské cvičení, a ti občanskí zaměstnanci vojenské správy, kteří mají předpokládanou činnost zakotvenou v pracovní smlouvě, použiti pouze v případě, že jsou ohroženy životy nebo zdraví lidí, značné majetkové hodnoty, životní prostředí nebo jiné chráněné zájmy a příslušné správní úřady, orgány územní samosprávy, požární ochrana nebo vojenské záchranné útvary nemohou zajistit záchranné práce nebo likvidaci následků pohromy vlastními silami.

SaP AČR mohou být za krizových stavů použity také ve prospěch Správy státních hmotných rezerv (SSHR). Rozsah a způsob vyčlenění SaP AČR je stanoven „Dohodou o součinnosti v ob-

lasti přepravovaných pohotovostních zásob za krizových stavů mezi MO a SSHR“. Použití vyčleněných SaP je realizováno na základě rozhodnutí vlády ČR.

5.3. Zásady vyžadování a nasazování sil a prostředků AČR k plnění úkolů v rámci IZS a plnění úkolů PČR

5.3.1. Vyžadování sil a prostředků AČR k záchranným pracím

Použití AČR mohou vyžadovat:

- ❑ hejtmani krajů a starostové obcí v jejichž obvodu došlo k pohromě (§ 16 odst. 1, z.č. 219/1999 Sb.);
- ❑ hejtmani krajů a starostové obcí nebo velitel zásahu a velitel jednotky požární ochrany, hrozí-li nebezpečí z prodlení u velitele vojenského útvaru, nebo u náčelníka vojenského zařízení které jsou nejbližší místu pohromy (§ 16 odst. 2, z.č. 219/1999 Sb.);
- ❑ ministerstvo vnitra v souladu s Ústředním poplachovým plánem IZS prostřednictvím OPIS GŘ HZS ČR (§ 20, z.č. 239/2000 Sb.);
- ❑ hejtmani a starostové obcí s rozšířenou působností v souladu s příslušným poplachovým plánem IZS prostřednictvím OPIS IZS kraje (§ 20, z.č. 239/2000 Sb.);
- ❑ velitel zásahu na místě zásahu u velitelů a vedoucích složek IZS, v ostatních případech prostřednictvím místně příslušného OPIS IZS (§ 20, z.č. 239/2000 Sb.);
- ❑ HZS kraje, krajský úřad nebo ministerstvo vnitra jako ostatní pomoc (§ 22, z.č. 239/2000 Sb.);

Síly a prostředky vojenských útvarů a zařízení vyčleněné do ostatních složek IZS (mimo SaP vyžadovaných pro JE) jsou vyžadovány v souladu s poplachovými plány, havarijními plány krajů a vnějšími havarijními plány u Stálé směny SOC MO cestou OPIS GŘ HZS ČR.

Nasazení vrtulníku AČR vyžaduje OPIS IZS u stálé směny „Záchranného koordinačního střediska (ZKS) v Praze Ruzyni“. Vyžaduje-li to řešení situace, lze se souhlasem ZKS Praha v krajích Plzeňském, Karlovarském, Olomouckém, Zlínském a Moravskoslezském aktivovat vrtulníky ve stálé pohotovosti pro leteckou službu pátrání a záchrany (SAR).

V případě nutnosti použití vrtulníků AČR vyžaduje řídicí důstojník OPIS HZS kraje nebo řídicí důstojník MV-GŘ HZS u stálé směny „Záchranného koordinačního střediska“ (dále jen ZKS) v Praze Ruzyni, a to v souladu se zněním „Směrnice pro vyžadování a zapojení vrtulníků AČR v rámci IZS“

Je-li ohrožena podstatná část území ČR, rozhoduje o použití armády k záchranným pracím při pohromě vláda na návrh ministra vnitra (§ 16, odst. 3, z.č. 219/1999 Sb.).

5.3.2. Vyžadování sil a prostředků AČR k likvidačním pracím

Použití AČR mohou vyžadovat:

- ❑ ministerstvo vnitra v souladu s Ústředním poplachovým plánem IZS prostřednictvím OPIS GŘ HZS ČR (§ 20, z.č. 239/2000 Sb.);
- ❑ hejtmani a starostové obcí s rozšířenou působností v souladu s příslušným poplachovým plánem IZS prostřednictvím OPIS IZS kraje (§ 20, z.č. 239/2000 Sb.);
- ❑ velitel zásahu na místě zásahu u velitelů a vedoucích složek IZS, v ostatních případech prostřednictvím místně příslušného OPIS HZS (§ 20, z.č. 239/2000 Sb.);
- ❑ HZS kraje, krajský úřad nebo ministerstvo vnitra pro potřebu složek IZS jako ostatní pomoc (§ 22, z.č. 239/2000 Sb.).

O použití armády k likvidaci následků pohromy rozhoduje vláda na návrh ministra vnitra (§ 16, z.č. 219/1999 Sb.).

5.3.3. Vyžadování a nasazování sil a prostředků AČR k odstraňování jiného hrozícího nebezpečí za použití vojenské techniky

Použití AČR mohou vyžadovat:

- ❑ vedoucí správních úřadů, orgánů územní samosprávy, právnických osob a požární ochrany vojenskou techniku s nezbytně nutnou obsluhou, pokud nemají potřebnou techniku k odstranění takového ohrožení (§ 18, z.č. 219/2000 Sb.) u NGŠ AČR.

5.3.4. Vyžadování a nasazování sil a prostředků AČR v případě vzniku mimořádné události 2. nebo 3. stupně na jaderných elektrárnách Temelín a Dukovany

V případě vyhlášení mimořádné události 2. nebo 3. stupně na jaderných elektrárnách (JE) mají pravomoc vyžadovat nasazení vyčleněných SaP AČR:

a) k zabezpečení dekontaminace osob a techniky a případně hospodářských zvířat:

- ❑ **na JE TEMELÍN:** hejtman JIHOČESKÉHO kraje nebo jeho odpovědný zástupce
v případě nebezpečí z prodlení:
ředitel HZS JIHOČESKÉHO kraje nebo jeho odpovědný zástupce (řídící důstojník nebo velitel zásahu)
- ❑ **na JE DUKOVANY:** hejtman kraje VYSOČINA a JIHOMORAVSKÉHO kraje nebo jeho odpovědný zástupce
v případě nebezpečí z prodlení:
ředitel HZS kraje VYSOČINA a JIHOMORAVSKÉHO kraje nebo jeho odpovědný zástupce (řídící důstojník nebo velitel zásahu)

Nasazení vyčleněných sil a prostředků AČR vyžadují oprávněné osoby cestou příslušného OPIS HZS kraje u dozorčího 31. brchbo Liberec a dozorčího szr Rakovník a Olomouc.

b) k plnění úkolů pořádkové služby PČR:

- ❑ ředitelé příslušných Krajských (Okresních) ředitelství PČR JIHOČESKÉHO kraje, kraje VYSOČINA a JIHOMORAVSKÉHO kraje.

Nasazení vyčleněných sil a prostředků AČR vyžadují oprávněné osoby cestou příslušného operačního střediska PČR u:

- ❑ stálého operačního dozorčího Velitelství společných sil,
- ❑ dozorčího Univerzity obrany – dozorčího posádky Brno,
- ❑ Stálé směny SOC MO.

5.3.5. Povolání vojáků v záloze na výjimečné vojenské cvičení

Vyžadují-li to záchranné práce při živelních pohromách nebo při jiných závažných situacích, ohrožujících životy, zdraví, životní prostředí nebo značné majetkové hodnoty, lze povolát na výjimečné vojenské cvičení dle § 12 z.č. 585/2004 Sb.:

- ❑ vojáka v aktivní záloze v délce do 14 dnů v kalendářním roce na základě nařízení vlády,
- ❑ vojáka v povinné záloze v délce do 14 dnů v kalendářním roce na základě jeho písemné žádosti.

6. SYSTÉM KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ V RÁMCI NATO - MÍSTO A ÚLOHA OZBROJENÝCH SIL ČESKÉ REPUBLIKY

6.1. Krizové řízení v rámci NATO

Krizové plánování je základním prvkem strategie NATO. Je to proces intenzivních politických aktivit, jenž používá všechny prostředky, včetně vojenských aktivit a je společným jmenovatelem pro řízení misí podle článku 5 Severoatlantické smlouvy, i těch, které pod něj nespádají. Z vojenského hlediska je tedy ústředním mechanismem pro použití vojenských aktivit ve všech situacích od záchranných a humanitárních akcí doma i v zahraničí, mírových operací, až po výstavbu regionální obrany (dále jen vojenské krizové plánování).

Vojenské krizové plánování zahrnuje ujednání, postupy, opatření a prostředky pro národní a kolektivní rozhodování a pro uvádění takových rozhodnutí do praxe. Politicko-vojenské konzultace o odvetných opatřeních, pevné velení a řízení spolu s jejich zabezpečovacími systémy a schopnost náležitého plánování nepředvídaných událostí jsou základními prostředky pro dosažení včasné kolektivní odpovědi na požadavky KŘ.

Uspořádání krizového řízení NATO má všeobecně za účel poskytnout nástroje pro soustředěnou akci Aliance s cílem:

- přispět ke snížení napětí a tím prevenci vzniku krize, která by mohla mít vliv na bezpečnost členských států Aliance,
- vzniklé krize efektivně zvládnout s cílem zabránit možným konfliktům,
- zajistit civilní a vojenskou připravenost v časových normách a přizpůsobit se různým druhům krizí, včetně schopnosti zabránit vojenské akci proti jakékoli členské zemi NATO,
- při vzniku konfliktu předejít jeho další eskalaci, přesvědčit agresora přerušit útok a stáhnout se,
- po ukončení nepřátelských akcí zmírnit průběh krize a obnovit normální podmínky.

Zvládání krizí

Zvládání krizí, jímž NATO čelí, se zakládá na třech vzájemně se posilujících prvcích:

- dialogu,
- spolupráci s ostatními zeměmi,
- schopnosti kolektivní obrany.

Účelem všech těchto prvků je zajistit, aby krizím, ovlivňujícím euroatlantickou bezpečnost, bylo možno předejít nebo je mírově vyřešit.

Velký význam při řešení krizových operací se v současné době příkládá civilně-vojenské spolupráci při zvládání krizí. Rekonstrukční a stabilizační úsilí a účast civilních expertů se stává důležitou součástí zahraničních operací. Účast civilních složek přispívá ke zvýšení důvěryhodnosti a stability v problémových oblastech, důležitou součástí je jejich pomoc při obnově rozvráceného hospodářství a poskytování finanční pomoci.

Konzultace mezi členskými státy NATO hraje ve zvládání krizí zásadní úlohu a zvláštního významu nabývá v dobách napětí nebo krize. Za takových okolností rychlé rozhodování, založené na konsensu o potřebných politických, vojenských a civilně-ochranných opatřeních závisí na okamžitých a průběžných konzultacích mezi členskými státy.

Tím, že proces společného rozhodování závisí na konsensu a společném schválení, zaručují členové Aliance uplatnění individuální zkušenosti a postoje každé země, a přitom mohou zároveň

využívat mechanismus a postupy, jež jim dovolují rychle a rozhodně jednat společně, pokud to od nich okolnosti vyžadují.

Krizová opatření NATO

Krizová opatření NATO (vojenská i civilní) jsou zahrnuta do NATO Systému reakce na krize (NCRS - NATO Crises Response System). NCRS je nástrojem pro zajištění celkové připravenosti Aliance k podpoře rozhodné vojenské akce a k řešení krizových situací. Zahrnuje širokou škálu opatření, jejichž prostřednictvím lze reagovat na vznik nebo hrozbu vzniku krizové situace včas, koordinovaně a přiměřenými silami a prostředky.

Slouží také jako základ pro členské státy Aliance k rozvíjení paralelních národních systémů. Manuál NCRS je každoročně revidován a podle potřeby novelizován. Všechny členské státy NATO se plně podílejí na jeho využívání a jsou vyzývány, aby přizpůsobily své příslušné národní systémy zajištěním kompatibility se zásadami a procedurami NCRS popsány v manuálu.

V podmínkách České republiky je tento požadavek naplňován prostřednictvím Národního systému reakce na krize, ve kterém je každému kódu NCRS přiřazen kód NSRK.

Aplikace procesu krizového plánování a řízení NATO v ČR

Proces krizového plánování a řízení NATO je plně aplikován v České republice. Jako příklad můžeme uvést systém NATO reakce na krize nebo zajišťování obrany či vyčlenění sil a prostředků AČR do operací NATO.

6.2. Orgány krizového řízení NATO

Severoatlantická rada (NAC) a Výbor pro obranné plánování (DPC)

NAC je nejvyšším orgánem NATO. V záležitostech obranné politiky je to DPC. Generální tajemník je předsedou NAC a DPC.

NATO je organizací suverénních rovnoprávných států, kde všechna rozhodnutí přijatá Radou a Výborem pro obranné plánování jsou vyjádřením kolektivní vůle vlád členských zemí a též dosažená pomocí konsensu.

Při plnění svých povinností je NAC/DPC podporována ve velitelstvích NATO Plánovací koordinační skupinou (PCG), Politickým výborem (PC), Vojenským výborem (MC) a Hlavním výborem pro civilní a nouzové plánování (SCEPC). Ostatní výbory, např. Ekonomický výbor a Verifikační koordinační výbor mohou být svolány, pokud to bude nutné.

Plánovací koordinační skupina (PCG)

PCG je zodpovědná za poskytování zpráv, informací a rad NAC/DPC týkající se politicko/vojenských důsledků KŘ. Vykonává funkci monitorování a vyhodnocování potenciálních krizí s patřičným ohledem na politické cíle Aliance, připravenost států a vojenské situace.

Její činnost se zaměřuje na koordinaci s OSN, OBSE, dalšími relevantními mezinárodními organizacemi a na konzultace s nečlenskými zeměmi s ohledem na plánování specifických operací.

Politický výbor (PC)

PC je normálně složen z politických poradců delegací a předsedá mu asistent Generálního tajemníka pro politické záležitosti nebo jeho zástupce. Může se též sejit na vyšší úrovni za účasti zástupců Stálých zástupců.

Politický výbor je fórem pro pravidelné politické konzultace. Kromě udržování kroku s politickými trendy a vývoji v zájmu členů Aliance Výbor připravuje studie politických problémů pro diskuse Rady a předkládá jí zprávy k projednávaným věcem. Navíc je jeho úkolem kontrola a realizace rozhodnutí Rady.

Vojenský výbor (MC)

MC se zodpovídá NAC/DPC za celkové vedení vojenských záležitostí Aliance. Je to vyšší velitelská vojenská autorita v NATO a primární zdroj vojenských rad pro Generálního tajemníka a NAC/DPC. Vojenský výbor má převážně na starosti řídicí a poradní činnost v záležitostech náležejících vojenské politice a strategii.

Vyšší výbor pro civilní nouzové plánování (SCEPC)

SCEPC je odpovědný za celkovou koordinaci jednotlivých oblastí civilního plánování. Cílem je plánovat využití civilních zdrojů Aliance na úrovni národní i NATO na podporu strategie Aliance, za účelem ochrany zranitelných moderních společností před následky mimořádných situací (v průběhu krize, války nebo míru, např. při katastrofě). Civilní nouzové plánování zahrnuje následující oblasti: evropská vnitrozemská povrchová doprava, námořní lodní doprava, civilní letectví, ropné plánování, zemědělství, připravenost hospodářské sféry, civilní spoje, ochrana obyvatelstva, zdravotnictví.

Strategičtí velitelé NATO

Strategičtí velitelé NATO jsou odpovědní Vojenskému výboru za celkové vedení a dozor ve všech vojenských záležitostech Aliance v jejich prostorech velení. Poskytují vojenské NAC Vojenskému výboru v rozsahu jejich velitelských pravomocí. Jsou zplnomocněni poskytovat NAC NAC/DPC v záležitostech týkajících se jejich velení, jak je vyžadováno a současně informují Vojenský výbor. Mají primární odpovědnost za poskytování vojenských rad během konzultací týkajících se jaderných zbraní.

Rozsah odpovědnosti strategických velitelů NATO na poli krizového managementu zahrnuje poskytování hodnocení situace NAC/DPC, žádosti o zplnomocnění k vyhlášení opatření NCRS nebo jejich rušení, žádosti o zplnomocnění k realizaci jistých operačních plánů, spolu s navrhovanými Rules of Engagement.

Podpůrná zařízení a štáby

Vzhledem k extrémně komplexnímu politickému prostředí a množství přicházejících informací na Velitelství NATO je nejdůležitější požadavek NAC/DPC a jejich podpůrných výborů umožnit realizování svých funkcí nepřetržitě.

Štáby krizového řízení velitelství NATO

Doplněním funkcí podpůrných výborů jsou povinnosti štábních složek účastnících se v organizaci KŘ velitelství NATO. Tato organizace je složená z členů Mezinárodního štábu (IS), Mezinárodního vojenského štábu (IMS) a Situačního centra NATO(SITCEN).

Mezinárodní štáb (IS)

Složky IS, účastníci se v organizaci KŘ velitelství NATO, zabezpečují přímou podporu NAC/DPC a jejím civilním výborům.

Hlavním úkolem složek IS v organizaci KŘ je kontrolovat - jménem svých výborů - tok zpráv a informací v jejich určité oblasti; připravit se na NAC/DPC a další shromáždění a přijmout

vhodná štábní opatření následující rozhodnutí přijata Radou/ DPC nebo výborem. IS také přebírá spolupráci s dalšími Mezinárodními organizacemi, které jsou také zainteresovány a libovolnými přispívajícími nečlenskými státy.

Mezinárodní vojenský štáb (IMS)

IMS organizace KŘ velitelství NATO je organizován na funkční bázi. Ředitel IMS koordinuje svoji činnost s Vojenským Koordinátorem. Dále jsou aktivovány provozní buňky a skupiny v libovolné kombinaci nebo všechny, podle obdržných specifických požadavků.

Jejich hlavním úkolem je opatřování ověřených vojenských a zpravodajských informací, normálně ve formě briefingů NAC/DPC a Vojenskému výboru. Dále příprava nebo koncept vojenských vyhodnocení ke schválení Vojenským výborem a zpracování návrhů vojenských opatření k prvotní diskusi Vojenským výborem a prezentace NAC/DPC.

Skupiny společného štábu

Skupiny společného štábu jsou složeny ze specializovaných civilních a vojenských štábních důstojníků. Jejich prvořadou starostí je zodpovědnost za výměnu zpravodajských zpráv a informací.

Situační centrum NATO (SITCEN NATO)

SITCEN je centrální agentura Aliance pro příjem, výměnu a distribuci politických, ekonomických a vojenských informací a zpravodajských informací. Je organizováno a vybaveno tak, aby podporovalo NAC/DPC a její podpůrné výbory konzultativní činností a aktivitami krizového managementu.

Grafické znázornění civilní a vojenské struktury NATO je uvedeno v příloze č. 5.

7. SYSTÉM KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ V RÁMCI EU - MÍSTO A ÚLOHA OZBROJENÝCH SIL ČESKÉ REPUBLIKY

7.1. Krizové řízení v rámci Evropské unie (EU)

Dne 1. května 2004 Česká republika završila svůj dlouholetý proces tvorby užších vztahů s Evropskými společenstvími a stala se novou členskou zemí EU. Se vstupem do EU přijala ČR mimo jiné nejen možnost, ale i zároveň závazek podílet se na Společné zahraniční a bezpečnostní politice EU (ESDP) a krizovém řízení, které patří mezi její součásti.

Přístup ČR k ESDP vychází ze zásady komplementarity jejího rozvoje s NATO. Jedním z cílů při rozvoji vzájemné spolupráci je vyhnout se vytváření duplicit a vynakládání nadbytečných finančních prostředků.

Charakter novodobých hrozeb, jež se vyznačují nebývalou komplexností, zapříčiňuje, že v současnosti neexistují krizové situace, které by mohly být s úspěchem řešeny čistě vojenským nebo civilním postupem a jejich zvládnutí proto vyžaduje efektivní spolupráci vojenských a civilních orgánů. V návaznosti na politiku EU sílí snahy o zlepšení schopností EU zvládat krizové situace, zajistit civilní ochranu a humanitární pomoc státům i občanům EU v rámci EU i ve třetích zemích.

ČR podporuje úsilí EU o co nejefektivnější civilně-vojenskou koordinaci, to znamená současné využívání civilních a vojenských schopností, a to oboustranně.

7.2. Vojenské schopnosti EU

EU pokročila v **plánování svých vojenských schopností**. V návaznosti na nové formulování vojenských ambicí EU v **Hlavním cíli 2010** (schválený Radou EU v roce 2004) a v širším smyslu i na Bezpečnostní strategii EU (2003) byl za asistence NATO vypracován **Katalog požadavků 2005**.

Tento Katalog novým způsobem specifikuje kvantitativní a kvalitativní požadavky na vojenské síly, které EU potřebuje k naplňování svých ambicí. Členské země EU na základě požadavků z Katalogu vyčleňují síly a prostředky, které budou deklarovány pro operace EU. V souladu s Katalogem a s ohledem na postupné naplňování reformy AČR byl přehodnocen příspěvek ČR do sil deklarovanych pro EU. V principu ČR bude pro EU vyčleňovat tytéž jednotky jako pro NATO.

V souladu se závěry Evropské rady s cílem zefektivnit civilně-vojenskou spolupráci byla založena v roce 2005 Civilně-vojenská buňka EU. Její význam spočívá především ve věci strategického plánování civilně-vojenských operací. Buňka se osvědčuje v případě monitorovacích misí EU a v zajištění bezproblémového přechodu vojenské operace na civilní. Civilně-vojenská buňka může v určitých případech plnit i roli dočasného ad hoc operačního velitelství EU.

Dalším z důležitých aspektů ESDP je rozvoj takových vojenských schopností, které by EU umožnily velmi rychle reagovat na vzniklé krizové situace a válečné konflikty. Za tímto účelem se vytváří síly rychlé reakce EU - koncept bojových uskupení EU Battlegroups (EU BG), které je definováno jako minimální vojensky efektivní soubor sil, který je schopný jak samostatných operací, tak i úkolu vstupních sil v počáteční fázi větší operace. ČR předpokládá vytvořit česko-slovenské bojové uskupení EU určeného pro zařazení do sil rychlé reakce EU ve druhé polovině roku 2009 a dále přispět do společné EU BG se SRN a Rakouskem (2012).

Důležitou součástí politiky ESDP je posílení EU při mimořádných událostech a zvýšení schopností KŘ při katastrofách a nouzových stavech EU. Cílem všech členů EU je maximálně zefektivnit systém plánování a vzájemné spolupráce za účelem co nejrychlejšího doručení pomoci. V současné době se jedná o posílení spolupráce především v následujících oblastech:

- ❑ oblast přepravy (SALIS - poskytnutí dodatečných strategických leteckých schopností pro dočleněné členské země),
- ❑ identifikace vojenských prostředků a schopností pro ochranu civilního obyvatelstva po živelních a průmyslových katastrofách včetně vytvoření databáze (na dobrovolném principu),
- ❑ zlepšení procedurálních otázek.

Je nutno zdůraznit, že se jedná pouze o **poskytování dodatečných vojenských schopností**, které mohou být použity pouze k doplnění civilních zdrojů při případných katastrofách. Při případné účasti ČR je nutno vycházet především z oblastí, na které ČR (AČR) se specializuje, tj. OPZHN, zdravotnictví, biologická ochrana.

7.3. Institucionální rámec EU

7.3.1. Evropská unie – hlavní orgány

Evropská rada – není legislativním orgánem, představuje politický vrchol institucionální struktury EU, pod pojmem Evropská rada se označují pravidelná setkávání vlád členských zemí EU. Definuje rámcovým způsobem oblasti a priority dalšího vývoje EU, určuje politický směr, dává impulsy k dalšímu vývoji a řeší sporné otázky, které se nepodařilo vyřešit na úrovni Rady EU. Skládá se z představitelů hlav států či vlád členských zemí a předsedy Evropské komise (EK). Zasedání Evropské rady se konají většinou dvakrát za pololetí. Zasedání Evropské rady svolává a řídí předsednická země.

Hlavní orgány, které tvoří institucionální rámec EU: Evropská komise, Rada EU, Evropský parlament, Evropský soudní dvůr.

Evropská komise (EK) – usiluje o obranu zájmů EU jako celku, účastní se legislativního procesu EU spolu s Radou EU a Evropským parlamentem.

Rada Evropské unie - je hlavní rozhodovacím orgánem EU. Skládá se ze zástupců všech členských států na ministerské úrovni, jejichž prostřednictvím členské státy hájí svá stanoviska a zájmy. Mimo jiné má za povinnost rozvíjet Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP), založenou na směrech stanovených Evropskou radou. K dalším úkolům patří: schvalování evropských právních předpisů, koordinace hospodářské politiky členských států, uzavírání mezinárodních smluv, spolu s Evropským parlamentem schvalování rozpočtu EU, koordinace spolupráce vnitrostátních soudů a policejních složek v trestních věcech.

Evropský parlament (EP) účastní se spolu s Radou legislativního procesu, EP zastupuje občany EU a je jimi přímo volen.

Evropský soudní dvůr (ESD) – nejvyšší soud EU.

7.3.2. Evropská unie – orgány SZBP

Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy (GAERC) – GAERC zasedá ve dvou oddělených formacích s oddělnými agendami:

- **Rada pro všeobecné záležitosti** se zabývá všeobecnou koordinací politik EU, institucionálními a administrativními otázkami, horizontálními tématy zasahujícími do více politik Unie;
- **Rada pro vnější vztahy EU** se zabývá vedením veškerých vnějších aktivit Unie tj. Společná zahraniční a bezpečnostní politika, Evropská bezpečnostní a obranná politika, zahraničním obchodem, rozvojovou spoluprací a humanitární pomocí.

Výbor stálých zástupců (COREPER) - hraje určující roli v přípravě činnosti jednotlivých Rad. Usiluje o nalézání kompromisů v předložených otázkách a výsledné návrhy poté předkládá Radě ke schválení. Sestává se z velvyslanců členských zemí při Evropském společenství (ES), resp. jejich zástupců. COREPER se dělí na COREPER I a COREPER II, které mají mezi sebou rozděleny otázky své působnosti.

Výbor stálých zástupců I (COREPER I) - úkolem je připravovat agendu pro jednání Rady EU. Zabývá se především sociálními a hospodářskými otázkami.

Výbor stálých zástupců II (COREPER II) - úkolem je připravovat agendu pro jednání Rady EU. Zabývá se především politickými, finančními a zahraničněpolitickými tématy.

Za samostatnou a funkční obrannou politiku EU odpovídají stálé orgány EU, jimiž jsou:

Vojenský štáb Evropské unie (EUMS) - je složen z vojenských specialistů delegovaných členskými státy do sekretariátu Rady EU. Jsou zde zpracovávány vojenská stanoviska a příslušná doporučení konkrétním politickým orgánům EU pro řízení případných vojenských operací v rámci EU.

Politický a bezpečnostní výbor (COPS) – monitoruje mezinárodní situaci v oblastech SZBP EU, přispívá k formulování zahraniční a bezpečnostní politiky a sleduje její provádění. V průběhu operací KŘ převádí Rada EU výkon jejich politické kontroly a strategického vedení na COPS. Skládá se z civilních PMG, RELEX, CIVCOM) a vojenských součástí (EUMC).

- **Politicko- vojenská skupina (PMG),**
- **RELEX** – (Relations Extérieures) – skupina ke sledování vývoje ESDP včetně jejího finančního, právního a institucionálního rámce,
- **Výbor pro civilní aspekty krizového řízení (CIVCOM)** - zabývá se problematikou civilních aspektů Evropské bezpečnostní a obranné politiky (součást Společné zahraniční a bezpečnostní politiky). Důležitou problematikou je např. oblast policejních misí.

- **Vojenský výbor Evropské unie (EUMC)** - je složen z náčelníků generálních štábů členských zemí, kteří jsou při řešení běžné agendy zastupováni svými zástupci (MILREP). Pracovní skupiny EUMC:
 - ◆ **EUMCWG** - skupina, která připravuje dokumenty pro EUMC
 - ◆ **EUMCWG/HTF** - pracovní skupina, která byla zřízena pro zpracování Headline Goal 2010, nyní se zabývá naplňováním těchto cílů a dále rozvojem vojenských schopností .

Grafické znázornění orgánů EU – SZBP je uvedeno v příloze č. 6.

7.3.3. Stálé zastoupení ČR při EU:

Stálé zastoupení ČR při EU se člení na úsek vojenský a úsek SZBP:

- **Vojenský úsek** - je tvořen skupinou důstojníků v podřízenosti Vojenského představitele České republiky při NATO a EU, kteří jsou pověřeni zastupováním ČR v EUMC a v pracovních skupinách podřízených tomuto výboru (EUMCWG, EUMCWG/HTF). V souladu s národními zájmy a v souladu s doktrínou AČR se podílí na analyzování a zpracování vojenských doporučení pro Politický a bezpečnostní výbor (COPS). Rovněž se podílí na řešení odborně vojenské problematiky spadající do oblasti ESDP, především pak při plánování, přípravě a provádění mnohonárodnostních operací KŘ pod vedením EU, při rozvoji požadovaných vojenských schopností EU a při odstraňování operačních nedostatků v těchto vojenských schopnostech:
- **Úsek Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP)** - činnost úseku je zaměřena zejména na expertní a diplomatické působení v orgánech EU v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky, přípravu účasti ČR v rámci COPS a jemu podřízených pracovních skupin (PMG, RELEX a CIVCOM). Úsek dále pokrývá problematiku sankčních a mezinárodních kontrolních režimů, včetně vývozu konvenčních zbraní, ZHN a zahraničně politické aspekty boje proti terorismu, zabývá se vztahy s relevantními mezinárodními organizacemi (OSN, NATO, OBSE) a účastí na práci Západoevropské Unie (ZEU).

POUŽITÁ LITERATURA

Právní normy a interní normativní akty MO

- ❑ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky;
- ❑ Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění Ústavního zákona č. 300/2000 Sb.;
- ❑ Zákon č. 220/1999 Sb., o průběhu základní nebo náhradní služby a vojenských cvičení a o některých právních poměrech vojáků v záloze, ve znění pozdějších předpisů;
- ❑ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů;
- ❑ Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů;
- ❑ Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- ❑ Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona pozdějších předpisů;
- ❑ Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- ❑ Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- ❑ Směrnice náčelníka Generálního štábu AČR k nasazování sil a prostředků AČR v rámci IZS a k plnění úkolů PČR, MO 2008;
- ❑ Reforma ozbrojených sil ČR, MO ČR, Praha, 2001;
- ❑ Koncepce mobilizace OS ČR, MO, Praha, 2005;
- ❑ Koncepce výstavby profesionální AČR a mobilizace OS ČR, MO ČR, Praha, 2002;
- ❑ Koncepce výstavby profesionální AČR a mobilizace OS ČR přepracovaná na změněný zdrojový rámec, MO ČR, Praha, 2003;
- ❑ Zásady pro zpracování a aktualizaci Plánu obrany České republiky a dílčích plánů obrany, MO ČR, Praha 2007;
- ❑ Plán obrany České republiky.

Odborná literatura

- ❑ Příručka NATO, 1999
- ❑ Kuchařka k Evropské unii – příručka pro státní správu k zapojení do činnosti EU, MZV 2004

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ZKRATKA	PLNÝ NÁZEV
AČR	Armáda České republiky
AZ	Aktivní záloha
BG	battlegroups - síly rychlé reakce
BIS	Bezpečnostní informační služba
BRS	Bezpečnostní rada státu
CIVCOM	Výbor pro civilní aspekty krizového řízení (<i>Committee for Civilian Aspects of Crisis Management</i>)
COPS	Politický a bezpečnostní výbor (<i>Comité politique et de sécurité</i>)
COREPER	Výbor stálých zástupců (<i>Committee of the Permanent Representatives</i>)
CME	Cvičení krizového řízení EU (<i>Crisis Management Exercise</i>)
CMX	Cvičení krizového řízení NATO (<i>Crisis Management Exercise</i>)
ČR	Česká republika
DPC	Výbor pro obranné plánování (<i>Defence Planning Committee</i>)
EUMC	Vojenský výbor Evropské unie (<i>EU Military Committee</i>)
EUMCWG	Pracovní skupina Vojenského výboru EU (<i>EU Military Committee Working Group</i>)
EUMCWG/HTF	Pracovní skupina Vojenského výboru EU (<i>EU Military Committee Working Group/Headline Task Force</i>)
EUMS	Vojenský štáb Evropské unie (<i>EU Military Staff</i>)
EK	Evropská komise
EP	Evropský parlament
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská unie
EU BG	Síly rychlé reakce EU (<i>EU Battlegroups</i>)
ESDP	Evropská bezpečnostní a obranná politika (<i>European Security and Defence Policy</i>)
GAERC	Rada pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy (<i>General Affairs and External Relations Council</i>)
GŠ AČR	Generální štáb Armády České republiky
HZS kraje	Hasičský záchranný sbor kraje
IS	Mezinárodní štáb (<i>International Staff</i>)
IMS	Mezinárodní vojenský štáb (<i>International Military Staff</i>)

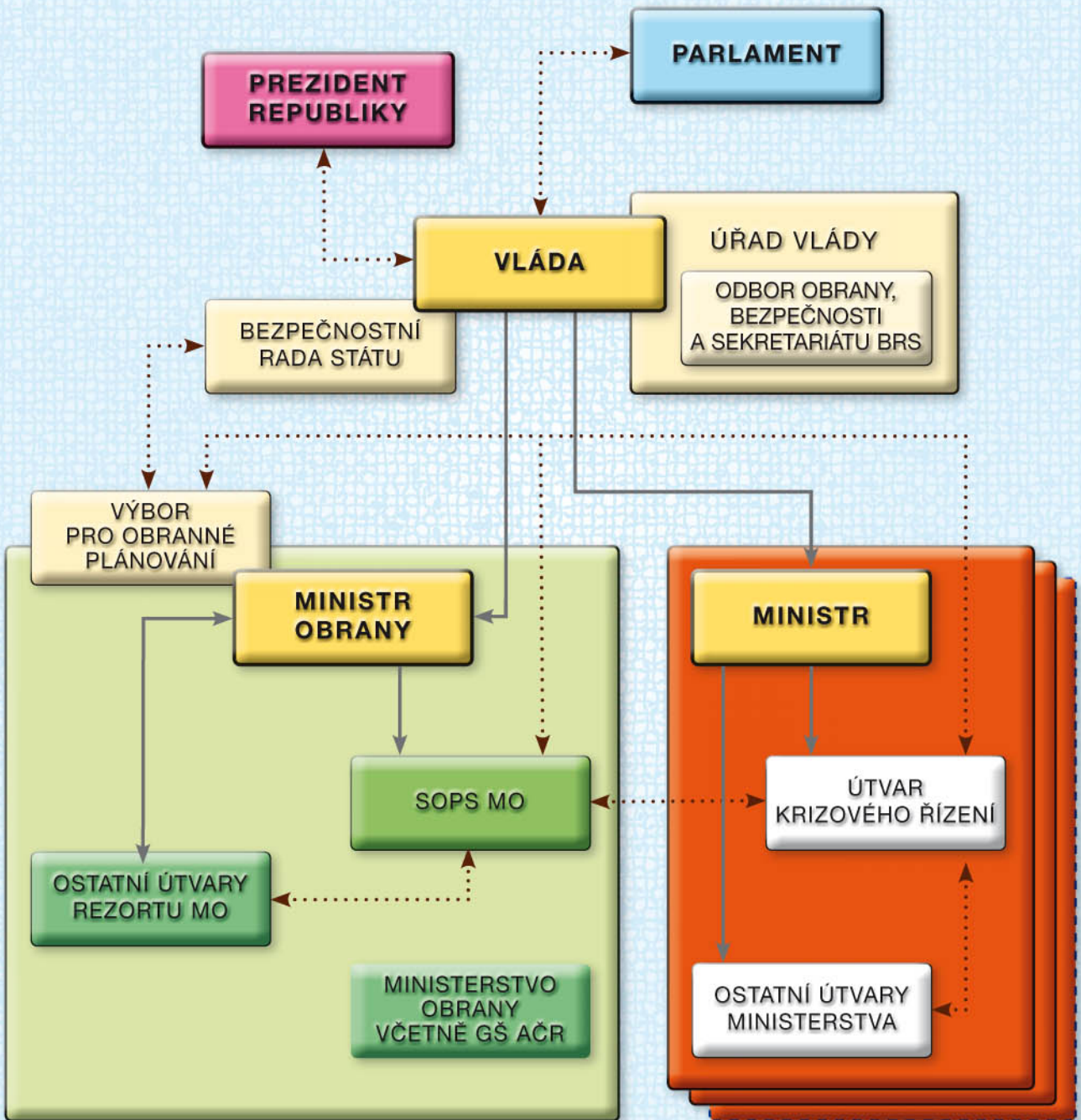
IZS	Integrovaný záchranný systém
JE	Jaderná elektrárna
KrÚ	Krajský úřad
KVV	Krajské vojenské velitelství
KŠ MO	Krizový štáb Ministerstva obrany
KŘ	Krizové řízení
MO	Ministerstvo obrany
MC	Vojenský výbor (<i>Military Committee</i>)
MD	Ministerstvo dopravy
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MV	Ministerstvo vnitra
MV-GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR
MZdr	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
NAC	Severoatlantická rada (<i>North Atlantic Council</i>)
NATO	Organizace Severoatlantické smlouvy (<i>North Atlantic Treaty Organisation</i>)
NGŠ AČR	Náčelník generálního štábu AČR
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (<i>Organization for Security and Cooperation in Europe</i>)
OÚ ORP	Obecní úřad obce s rozšířenou působností
OPIS	Operační a informační středisko
OPSÚ ČR	Operační příprava státního území ČR
OPZHN	Ochrana proti zbraním hromadného ničení
ORP	Obec s rozšířenou působností
OS ČR	Ozbrojené síly České republiky
OSN	Organizace spojených národů
PC	Politický výbor (<i>Political Committee</i>)
PCG	Plánovací koordinační skupina
PČR	Policie České republiky
PMG	Politicko-vojenská skupina (<i>Politico-military Group</i>)
PSC	Politický a bezpečnostní výbor (<i>Political and Security Committee</i>)
RELEX	Relations Extérieures
SAR	Letecká služba pátrání a záchrany

SCEPC	Vyšší výbor pro obranné plánování (<i>Senior Civil Emergency Planning Committee</i>)
SITCEN NATO	Situační centrum NATO (<i>Joint Situation Centre NATO</i>)
SOC MO	Společné operační centrum Ministerstva obrany
SOS	Stav ohrožení státu
SSHR	Správa státních hmotných rezerv
SRN	Spolková republika Německo
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
SZBP	Společná zahraniční a bezpečnostní politika
ÚKŠ	Ústřední krizový štáb
VCNP	Výbor pro civilní nouzové plánování
VKZP	Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky
VOP	Výbor pro obranné plánování
VS	Válečný stav
VZČ	Výbor pro zpravodajskou činnost
ZEU	Západoevropská unie
ZKS	Záchrané koordinační středisko

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č. 1 **Základní organizační a komunikační vazby v rámci systému obrany státu - mírový stav**
- Příloha č. 2 **Základní organizační a komunikační vazby v rámci systému obrany státu - stav ohrožení státu**
- Příloha č. 3 **Základní organizační a komunikační vazby v rámci systému obrany státu - válečný stav**
- Příloha č. 4 **Přehled základních činností orgánů krizového řízení při zajišťování obrany ČR v míru, za stavu ohrožení státu a za válečného stavu**
- Příloha č. 5 **Civilní a vojenská struktura NATO**
- Příloha č. 6 **Grafické znázornění orgánů EU – SZBP**

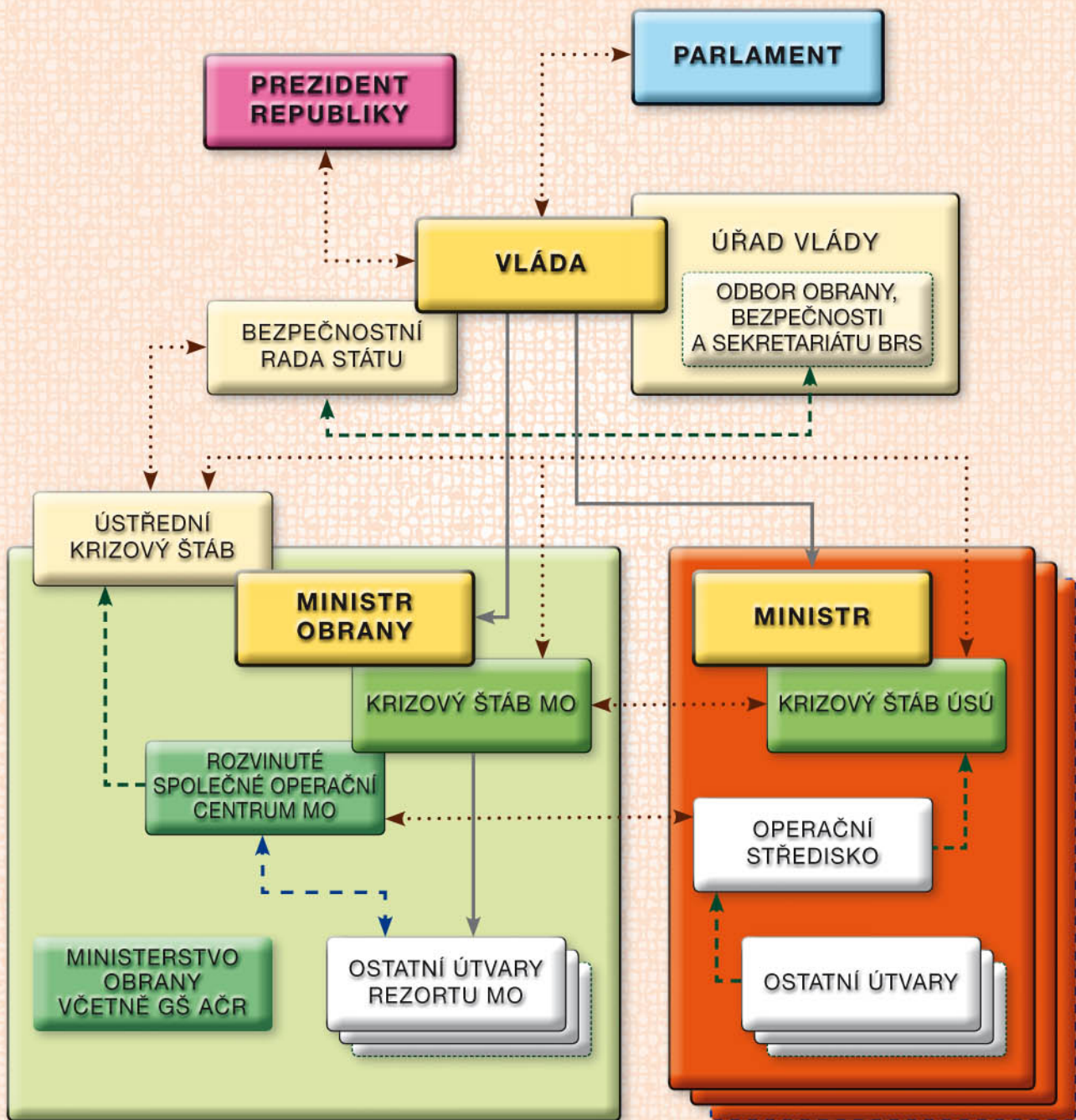
PŘÍLOHA č. 1
**ZÁKLADNÍ ORGANIZAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ VAZBY
 V RÁMCI SYSTÉMU OBRANY STÁTU
 MÍROVÝ STAV**

→ ŘÍZENÍ - - - → KOORDINACE <.....> SOUČINNOST - - - → PODPORA

PŘÍLOHA č. 2

ZÁKLADNÍ ORGANIZAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ VAZBY V RÁMCI SYSTÉMU OBRANY STÁTU **STAV OHROŽENÍ STÁTU**

ŘÍZENÍ

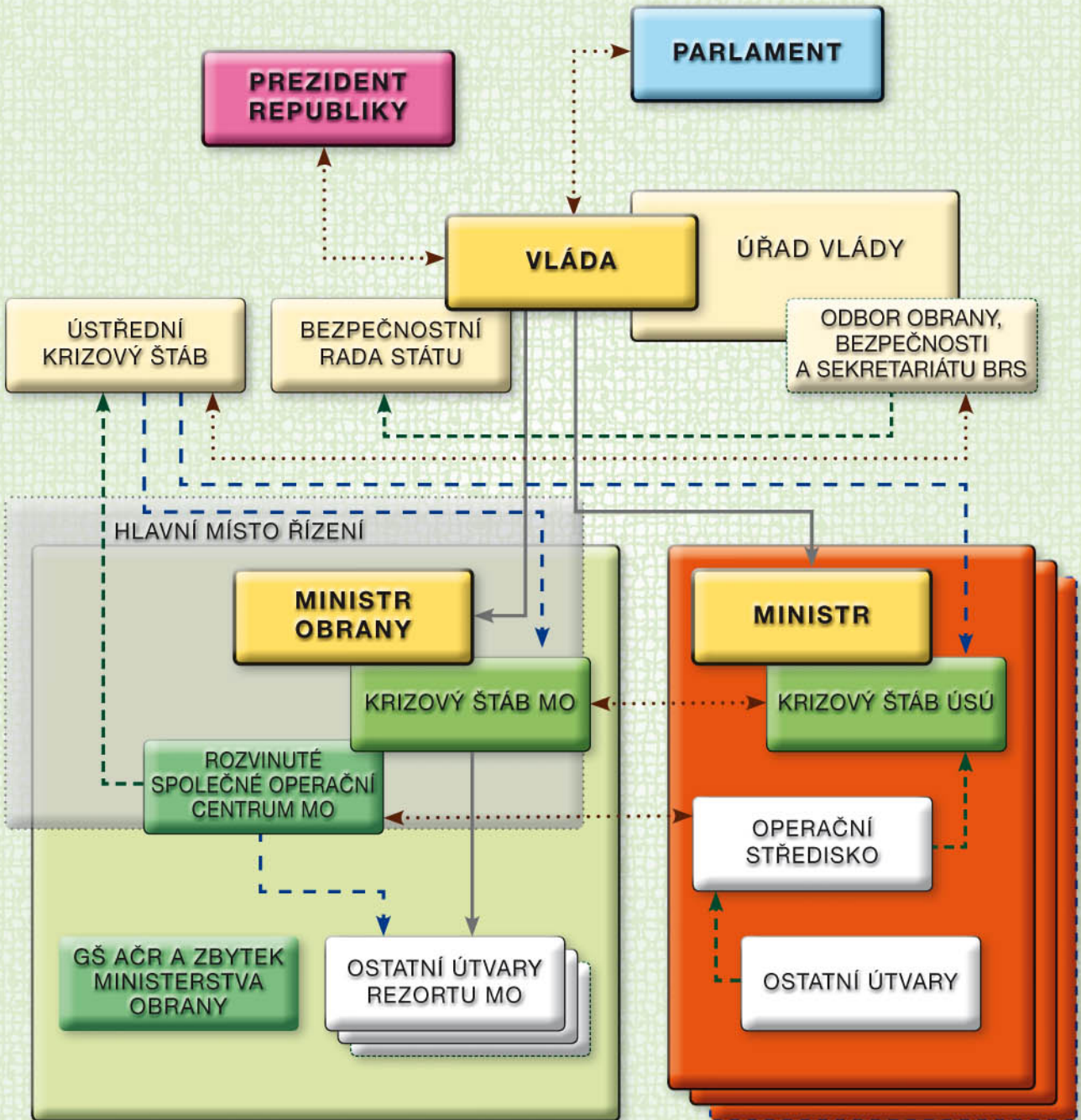
 KOORDINACE

 SOUČINNOST

 PODPORA

PŘÍLOHA č. 3

ZÁKLADNÍ ORGANIZAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ VAZBY V RÁMCI SYSTÉMU OBRANY STÁTU **VÁLEČNÝ STAV**

PŘÍLOHA č. 4

PŘEHLED ZÁKLADNÍCH ČINNOSTÍ ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ PŘI ZAJIŠŤOVÁNÍ OBRANY ČR V MÍRU, ZA STAVU OHROŽENÍ STÁTU A ZA VÁLEČNÉHO STAVU

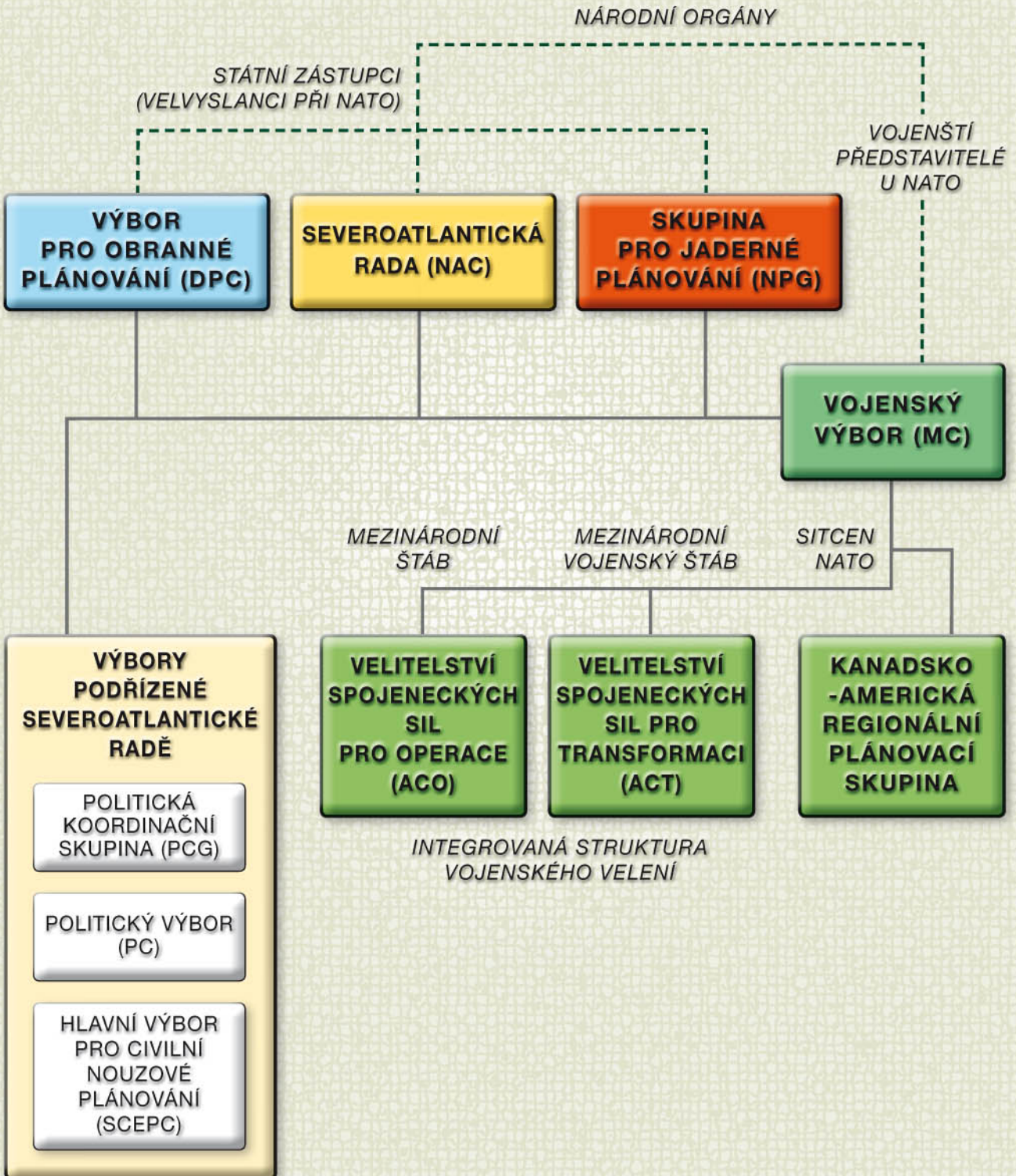
STAV	VLÁDA	PARLAMENT ČR	MINISTERSTVO OBRANY	MINISTERSTVA A ÚSÚ
M Í R	<ul style="list-style-type: none"> vyhodnocuje rizika ohrožení státu, schvaluje strategickou koncepci obrany státu, řídí plánování obrany státu, rozhoduje o základních opatřeních přípravy státu k obraně, rozhoduje o základních směrech výstavby a použití ozbrojených sil České republiky (<i>dále jen „OS ČR“</i>) a o zajištění obrany státu, schvaluje koncepci mobilizace OS ČR, stanoví úkoly ministrům, vedoucím jiných správních úřadů a obcím při výkonu jejich přenesené působnosti k provedení svých rozhodnutí při zajišťování obrany státu, rozhoduje o dalších nepředvídaných úkolech nezbytných k zajišťování obrany státu, navrhuje Parlamentu vyslovení souhlasu s pobytem cizích vojsk na území ČR, navrhuje Parlamentu vyslovení souhlasu s vysláním OS ČR mimo území ČR. 	<ul style="list-style-type: none"> projednává návrhy zákonů souvisejících se zajišťováním obrany státu, vyslovuje souhlas s vysláním OS ČR mimo území ČR a pobytem cizích OS na území ČR, vyslovuje souhlas s ratifikací mezinárodních smluv souvisejících se zajišťováním obrany státu. 	<ul style="list-style-type: none"> navrhuje vládě základní opatření k přípravě a organizování obrany státu, odpovídá za proces plánování obrany státu a koordinuje jeho přípravu, koordinuje činnost ústředních orgánů, správních orgánů a orgánů samosprávy a právnických osob důležitých pro obranu státu při přípravě k obraně, odpovídá za zabezpečení mobilizace ozbrojených sil, vede soubornou evidenci věcných prostředků určených k zabezpečení OS ČR. 	<ul style="list-style-type: none"> vyhodnocují mezinárodněpolitickou situaci a navrhují potřebná opatření k zajišťování obrany státu, plánují podle rozhodnutí vlády opatření k zajišťování obrany státu včetně jejich finančního zabezpečení a realizují je, odpovídají za výstavbu, provoz a údržbu objektů důležitých pro obranu státu, plní úkoly k zajišťování obrany státu podle rozhodnutí vlády.

STAV	VLÁDA	PARLAMENT ČR	MINISTERSTVO OBRANY	MINISTERSTVA A ÚSÚ
STAV OHROŽENÍ STÁTU	<ul style="list-style-type: none"> • je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost státu nebo územní celistvost státu nebo jeho demokratické základy předloží Parlamentu návrh na vyhlášení SOS, • sestavuje a předkládá Parlamentu mimořádný státní závěrečný účet, • zpracuje návrh zákona o nouzovém státním rozpočtu, • rozhoduje o opatřeních k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatelstva, fungování státní správy a samosprávy, • vyhlásí, která práva za SOS stanovená ve zvláštních zákonech a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají, • rozhoduje o opatřeních k účinnému fungování systému obrany státu, • rozhoduje o prioritách plnění úkolů, které souvisejí se zajišťováním obrany státu, • rozhoduje o využití vhodných věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu, • rozhoduje o počtech fyzických osob, které je nutné určit pro potřeby zajišťování obrany státu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci, • schvaluje operační plány použití OS ČR pro stav ohrožení státu, • předloží prezidentu republiky návrh na vyhlášení částečné mobilizace OS ČR, • rozhoduje o počtech občanů povinných podrobit se odvodnímu řízení, • připraví vyhlášení a zveřejnění rozhodnutí o vyhlášení SOS v hromadných sdělovacích prostředcích, • navrhuje Parlamentu vyslovení souhlasu s pobytem cizích vojsk na území ČR, • navrhuje Parlamentu vyslovení souhlasu s vysláním OS ČR mimo území ČR. 	<ul style="list-style-type: none"> • přijímá usnesení o vyhlášení stavu ohrožení státu, • vyslovuje souhlas s vysláním OS ČR mimo území ČR a pobytem cizích OS na území ČR, • vyslovuje souhlas s ratifikací mezinárodních smluv souvisejících se zajišťováním obrany státu, • schvaluje návrh zákona • o nouzovém státním rozpočtu. 	<ul style="list-style-type: none"> • navrhuje vládě opatření k přípravě a organizování obrany státu, • podílí se na realizaci opatření k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatelstva, fungování státní správy a samosprávy, • podílí se na stanovení opatření, která práva a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají, • navrhuje vládě způsob využití vhodných věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu, • navrhuje vládě počty fyzických osob, které je nutné určit pro potřeby zajišťování obrany státu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci, • navrhuje vládě vyhlášení částečné mobilizace OS ČR, • navrhuje vládě počty občanů povinných podrobit se odvodnímu řízení, • připravuje operační plány použití OS ČR. 	<ul style="list-style-type: none"> • podílejí se na realizaci opatření k přípravě a organizování obrany státu, • navrhují vládě k realizaci rozsah opatření k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatelstva, fungování státní správy a samosprávy, • navrhují vládě opatření, která práva a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají, • podílejí se na přípravě návrhu využití vhodných věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu, • podílejí se na přípravě počtů fyzických osob, které je nutné určit pro potřeby zajišťování obrany státu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci, • realizují opatření k zabezpečení mobilizace OS ČR.

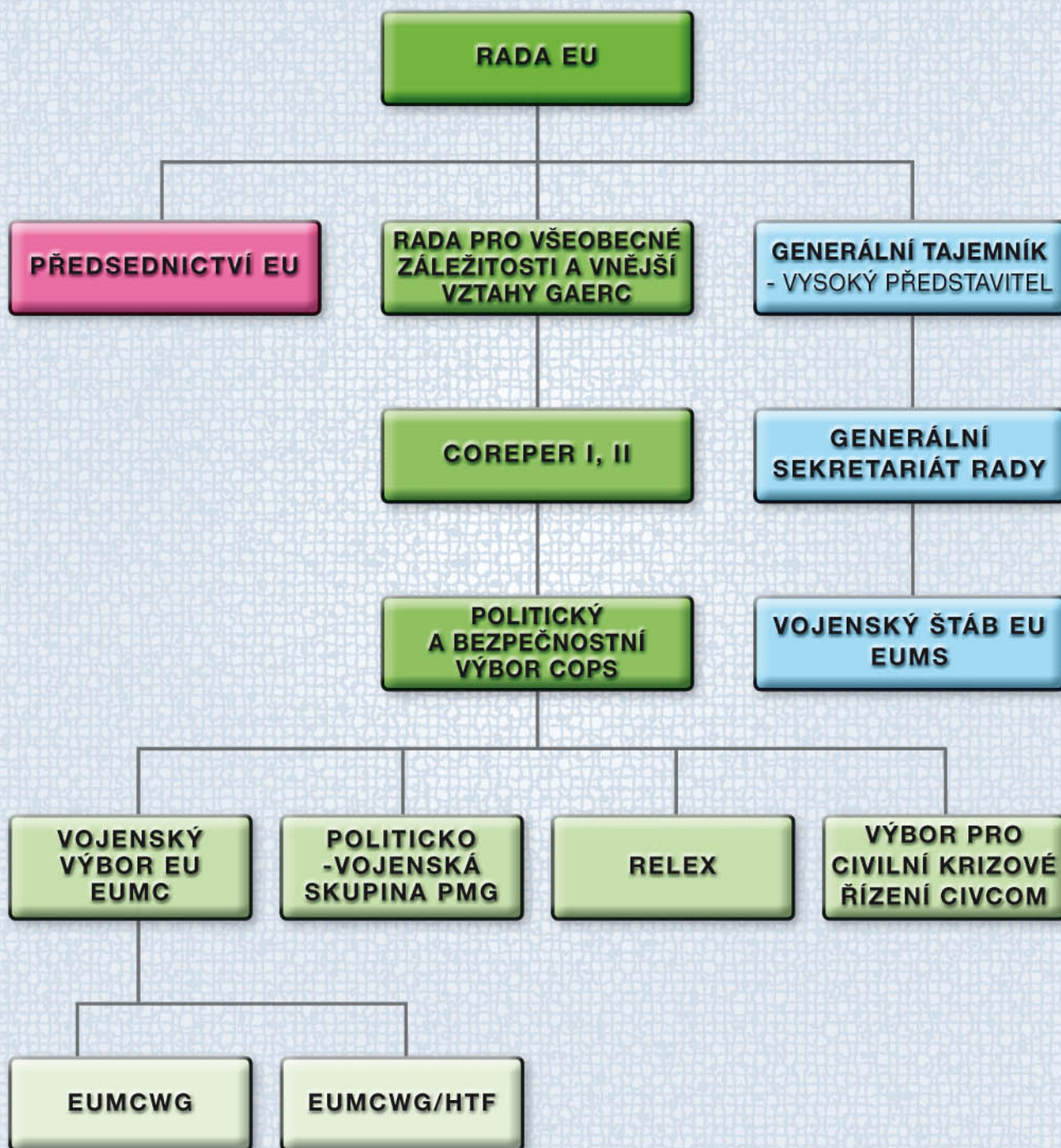
STAV	VLÁDA	PARLAMENT ČR	MINISTERSTVO OBRANY	MINISTERSTVA A ÚSÚ
<p>V Á L E Č N Ý S T Á V</p>	<ul style="list-style-type: none"> • je-li Česká republika napadena nebo je-li třeba plnit mezinárodní smluvní závazky o společné obraně proti napadení, předloží Parlamentu návrh na vyhlášení VS, • sestavuje a předkládá Parlamentu mimořádný státní závěrečný účet, • zpracuje návrh zákona o válečném státním rozpočtu, • navrhuje Parlamentu vyslovení souhlasu s pobytem cizích vojsk na území ČR, • navrhuje Parlamentu vyslovení souhlasu s vysláním OS ČR mimo území ČR, • schvaluje operační plány použití OS ČR pro válečný stav, • rozhoduje o opatřeních k vytvoření nezbytných podmínek pro zajištění životních potřeb obyvatelstva, fungování státní správy a samosprávy, • vyhlásí, která práva za VS stanovená ve zvláštních zákonech a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají, • rozhoduje o využití vhodných věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu, • rozhoduje o počtech fyzických osob, které je nutné určit pro potřeby zajišťování obrany státu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci, • rozhoduje o počtech občanů povinných podrobit se odvodnímu řízení, • předloží prezidentu republiky návrh na vyhlášení všeobecné mobilizace OS ČR. 	<ul style="list-style-type: none"> • přijímá usnesení o vyhlášení válečného stavu, • vyslovuje souhlas s ratifikací mezinárodních smluv souvisejících se zajišťováním obrany státu, • vyslovuje souhlas s vysláním OS ČR mimo území ČR a pobytem cizích OS na území ČR, • schvaluje návrh zákona o válečném státním rozpočtu. 	<ul style="list-style-type: none"> • navrhuje vládě způsob využití vhodných věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu, • navrhuje vládě počty fyzických osob, které je nutné určit pro potřeby zajišťování obrany státu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci, • navrhuje vládě vyhlášení všeobecné mobilizace OS ČR, • navrhuje vládě počty občanů povinných podrobit se odvodnímu řízení. 	<ul style="list-style-type: none"> • podílí se na přípravě návrhu využití vhodných věcných prostředků pro potřeby zajišťování obrany státu, • podílí se na přípravě počtů fyzických osob, které je nutné určit pro potřeby zajišťování obrany státu k pracovní povinnosti nebo pracovní výpomoci, • realizují opatření plynoucí z mobilizace OS ČR.

PŘÍLOHA č. 5

CIVILNÍ A VOJENSKÁ STRUKTURA NATO

PŘÍLOHA č. 6
GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ ORGÁNŮ
EU - SZBP

Název **Krizové řízení v oblasti obrany státu**
Učební text pro kursy zvláštní odborné způsobilosti
Ochrana obyvatelstva a krizové řízení
Modul D

Autoři Marta Koucká, Bohumír Veselý

Vydal MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR
Kloknerova 26, 148 01 Praha 4

Tisk DRUCKVO, spol. s r. o.
Táboritská 23, 130 87 Praha 3 - Žižkov

Vydání první

Rok vydání 2009

Náklad 500 výtisků

ISBN 978-80-86640-69-3

Publikace neprošla jazykovou úpravou.

